

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**EMİRDAĞ MUSİKİ GELENEĞİNDE ABDALLAR VE
YENİ ONALTI TÜRKÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Erdem ÖZDEMİR

Enstitü Anabilim Dalı: Folklor ve Müzikoloji

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Fatma Adile BAŞER

HAZİRAN - 2008

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EMİRDAĞ MUSİKİ GELENEĞİNDE ABDALLAR VE
YENİ ONALTI TÜRKÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Erdem ÖZDEMİR

Enstitü Anabilim Dalı: Folklor ve Müzikoloji

Bu tez 12 / 06 / 2008 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile kabul edilmiştir.

Yrd.Doç.Dr. Fatma Adile BASER

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Yrd.Doç.Dr.Türker EROĞLU

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Yrd.Doç.Dr.M.Bedizel AYDIN

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

ErdemÖzdemir

02.Mayıs.2008

ÖNSÖZ

“Emirdağ Musiki geleneğinde Abdallar ve Yeni 16 Türkü” adlı bu çalışmada Afyon iline bağlı Emirdağ ilçesi musiki folkloru araştırılarak, bilimsel bir çalışma halinde sunulması amaçlanmıştır. Amacımıza yönelik folklor verilerinin ve yörede yaşayan Emirdağ Abdallarının incelenmesi araştırmamızın temelini oluşturmuştur. Bu konuyu seçmemizin sebebi, Türkiye’nin çeşitli bölgelerinde bir yandan müzikle uğraşarak hayatını temin ederken diğer taraftan Türk müzik folkloruna önemli katkılarda bulunan Abdalların uzun zamandan beri dikkatimizi çekiyor oluşudur. Kırşehir, Kırıkkale, Silifke ve Gaziantep gibi, Abdalların yoğun olarak bulunduğu illerde musiki ürünlerinin sayıca çok ve nitelikli olduğu bu dikkatimize örnek teşkil etmektedir. Emirdağ bölgesi hem bol, seçkin ve nitelikli müzik folklor öğeleri taşıması bakımından, hem de yukarıda ifade ettiğimiz dikkatler doğrultusunda, bu beldede Abdalların çoğunlukla müzik alanlarında kendilerini gösteriyor bulunmaları, Emirdağ üzerinde ayrıcalıklı durmamızı sağlamıştır.

Emirdağ zengin ve eskilerin “sanatlı-sanatkârane” tabir ettikleri güzellikte eserlerle dopdolu olduğu halde nedense ciddi derleme çalışmalarına 1984 gibi çok geç tarihlerde muhatap olabilmıştır. M.Sarısözen’in askerliğini Afyon’da yapan Giresunlu bir kişiden bir Afyon türküsünü derlemesi misali, daha erken tarihlerde tespit edilen türkülerin daha çok tesadüflerin eseri olarak repertuara girdiği anlaşılmaktadır. Bu bâkir Türkmen sahası içerisinde tekrar tekrar nice derleme, araştırma ve incelemeler yürütülmesi gerektiği gerçeğini vurgulamak isteriz. Nitekim tezimiz çerçevesinde gerçekleştirdiğimiz derleme esnasında yörenin en yaşlılarından görüp dinlediklerimiz bu ve benzeri sahalarda bir defaya mahsus değil, dönemsel ve çok çeşitli folklorik unsurları göz önünde bulunduran derlemeler yapılması gerektiği konusundaki düşüncelerimizi pekiştirmiştir. Bu vesile ile yörede en ciddi derleme çalışmalarını yapan ve neşreden muhterem araştırmacı Ömer Faruk YALDIZKAYA’yı bizim için klavuz niteliği taşıyan araştırmaları dolayısıyla anmak isteriz.

Böyle bir çalışmanın ortaya çıkışında bizi destekleyen ve yüreklendiren değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Fatma Adile BAŞER’e ve saha araştırması safhasında değerli tecrübe ve bilgilerini bizimle paylaşan hocam Yrd. Doç. Dr. Türker EROĞLU’na öncelikle teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca tasnif safhasında dostlukla

yardımlarını esirgemeyen değerli mesai arkadaşım Öğr. Gör. Emel DEMİRGEN'e, derleme safhasında hep yanımda olan değerli dostum Ahmet AKIN'a yöre türkülerini ustalıklı okuyan yetenekli öğrencimiz Sibel ÇELİK'e ve bugünlere ulaşmada emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim annem Gülser ÖZDEMİR ve babam Nurettin ÖZDEMİR'e şükranlarımı sunarım.

Erdem ÖZDEMİR

02.05.2008

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	ii
ÖZET	iii
SUMMARY	iv
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1 EMİRDAĞ ABDALLARI VE MUSİKİ GELENEĞİ	5
1.1.Emirdağ'da Yerleşim.....	5
1.2.Emirdağ Abdalları.....	7
1.2.1.Tarihte Abdal Kavramı ve Kullanılışı.....	7
1.2.2.Abdalan-ı Rum (Anadolu Abdalları).....	9
1.2.3.Abdallar ve Müzik Esnafılığı.....	15
1.3.Emirdağ'da Müzik Esnafı Olarak Abdallar.....	26
1.4.Emirdağ'da Musiki Geleneği.....	31
1.4.1.Emirdağ Musikisinde Konu.....	32
1.4.2.Emirdağ Musiki Folklorunda Söz Unsuru.....	37
1.4.3.Emirdağ'da Halk Müziği Araştırma ve Derlemeleri.....	40
1.4.4.Derlenen Türkülerle İlgili Çeşitli Bilgiler.....	41
BÖLÜM 2 EMİRDAĞDAN DERLENEN ONATLI YENİ TÜRKÜ	48
SONUÇ	115
ÖNERİLER	119
KAYNAKLAR	120
ÖZGEÇMİŞ	122

İÇİNDEKİLER KISALTMALAR LİSTESİ

Doç.	: Doçent
Dr.	: Doktor
Gör.	: Görevlisi
K.T.M.	: Klasik Türk Müziği
T.H.M.	: Türk Halk Müziği
T.R.T.	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
T.S.M.	: Türk Sanat Müziği
Yrd.	: Yardımcı
H.E.M.	: Halk Eğitim Merkezi

GİRİŞ

Afyonkarahisar ili, ülkemizin özellikle Türk tarihi, eski kültürü ve yaşantısına ait önemli izler taşıyan kültür çevrelerinden biri olarak dikkat çeker. İç Anadolu ve Ege bölgelerinin benzer boy ve obalarının yerleşme düzeni sebebiyle birbiriyle benzeşen folklorik bir yapıya sahiptir. Bu ilde hüküm süren kültürel atmosfer Türkmen gelenekleriyle şekillendiğinden, bu ilde ortaya çıkan müzikal değerler, Türk müzik folkloru bakımından ayrıcalıklı bir şekilde ele alınmayı hak eden bir örnek konumundadır. Bu örnek oluş durumu sadece müzik için değil Folklorun diğer alanları için de şüphesiz geçerlidir. Ancak araştırmamızın sınırı ve gereği olarak ilin sadece Emirdağ ilçesi çerçevesinde ve sadece müzik folklorunu tespit etmeye yönelik bir yol izlemeyi uygun bulduk. Kaldı ki bu Türkmen ili ile çevrenin diğer Türkmen karakterli illeri arasındaki derin birliktelikle oluşturulmuş zengin müzikal yapı, daha pek çok araştırmaya konu olacak derecede geniş ve kapsamlıdır. O derecede ki, bu saha İç Anadolu, Ege ve Akdeniz müzik folklorunu içine almaktadır.

Araştırmamıza merkez aldığımız Emirdağ ilçesi halkı, temeli Oğuz'a dayanan çeşitli boy ve aşiretlerden oluşmaktadır. Söz konusu Türkmen gruplarının her biri tarih boyuca değişik güzergâhlar izleyerek bu beldeye ulaşmışlardır. Dolayısıyla yaşanan birikim ve tecrübe çeşitliliği, Emirdağ kültürünü kıvamlı ve zengin kılmaktadır. Kıvamlı diyoruz çünkü mevcut bilgilere göre Emirdağ yaklaşık bin yıldır Türkmen yurdudur. Bu beldeye ilk yerleşen Muslucalu Türkmenlerinden dolayı Emirdağ'ın ilk adı "Muslucalu" dur. 1866'da devrin hükümdarı Sultan Abdülaziz'den dolayı "Aziziye" adını alan ilçeye, 1932 yılında güneyinde yükselen Emirdağları'na atfen "Emirdağ" adı verilmiştir. Emirdağı'na Musul'dan göçtükleri tespit edilen ve bir Türkmen taifesi olan Emirdağ Abdalları çalışmamızda ayrıcalıklı olarak incelenmiştir. Zira bu grup elemanları doğuştan, fitrî olarak müzik yeteneği taşımakta ve doğal bir yönelişle müzisyen olmaktadırlar. Dolayısıyla hem Emirdağ hem de Emirdağ çevresi yörenin bu yetkin müzisyenleri ile derdini, kahrını, sevinç ve haykırışını, özlemini, gurbetini müziğe dökme imkânı bulabilmişlerdir.

Çalışmamızda, Emirdağ yöre müziği üzerine bu güne kadar yapılmış tek sistemli çalışma olan Ömer Faruk Yaldızkaya'ya ait *Emirdağ Türküleri* adlı kitaptan

yararlanılmış ve kapsamı bizzat yöreden derlediğimiz 16 Türkü ile genişletilmiştir. Özellikle yukarıda değindiğimiz Emirdağ Abdalları üzerinden, Abdalların tarihsel serüveni ve sūfi yaklaşımları birer folklor malzemesi olarak belirlenmeye çalışılmış, Emirdağ müziğini oluşturmada etkili olan bu grup, bir esnaf zümresi bakışıyla değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Konusu

Emirdağ müzik folklorunun araştırılıp türkülerin değerlendirildiği çalışmamızda, türkü başlığı altında uzun havalar ve kırık havalar kaynak kişilerden alınıp incelenmiş ve tasnif edilmiştir. Emirdağ'da, serbest ritimli ezgiler gruplamasına uyan üç ayrı tür tespit edilmiştir. Bunları ağıt, gaba hava ve bozlak olarak birbirinden ayırmaktayız. Bir gelenek olarak ağıt ve ağıtçılık incelenmiştir. Bir gaba hava ve Emirdağ'da bir ilk olarak bozlak örneği derlenmiştir. Kırık havalar ve uzun havalarla ilgili Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Türk Halk Müziği Repertuarından ve Emirdağ Müziği üzerine yapılan özel çalışmalardan konumuzla ilgili kaynak ve bilgilere ulaşılmış ve gereken çalışmalar ve değerlendirmeler yapılarak ortaya konulmuştur. Çalışmamızda müzik ve sözlerle ilgili bir takım tahlil ve tasnif çalışmaları yapılmış, Emirdağ müziği genel bir incelemeden geçirilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Emirdağ müzik folklorunun tüm müzikal çeşitleri ve genel söz yapısıyla ilgili doğru tespitler yapıp, derlenen türkülerin hatasız bir biçimde notaya alınması ve tarihsel süreçte Emirdağ müzik geleneğinin etkilendiği unsurların araştırılıp bilimsel neticelere ulaşılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi

Müzik esnafı başlığıyla ilk kez tarafımızdan incelenen Abdalların folklorik özelliklerinin zaman içinde bozulmaya uğruyor olmasından dolayı, bir an önce her alanda derleme çalışması yapılması gerekmektedir. Müaiik yönünden yaptığımız derleme çalışması ilk olma ve devamında gelecek çalışmalara yol göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

Araştırmanın Kapsamı

Çalışmamızda halen Emirdağ'da ikamet eden Abdal ve diğer Türkmen kaynak kişiler Pınar Halaç, Ali Ekber Özdemir, Haydar Başkaya'dan Emirdağ türküleri derlenmiş ve Emirdağ müzik geleneği hakkında yine bu kaynak kişilerden şifahi bilgiler edinilmiştir. Araştırmamızda, yaptığımız derleme çalışması neticesinde elimize geçen türküler incelenmiş, melodik yapılarına göre tasnif edilmiştir. Fakat devlet arşivlerinde kayıtlı olan ve özel çalışmalar neticesinde derlenen Emirdağ uzun hava ve kırık havalarının sayısının çok daha fazla olduğunu belirtmeliyiz. Emirdağ türkülerinin yanı sıra, bu ilçede çok önemli bir grup olan Abdallar da hem müzik hem de sosyal ve tarihsel bakımdan incelenmiştir.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Emirdağ, tarihi bin yıl öncesine dayanan, her biri Oğuzların bir başka koluna dayanan Türkmen göçleri ile eşsiz bir Türk yurdu olmuştur. Bu belde Türkmen kültürünün saf ve katışıksız bulunduğu nadir yörelerden biri olmakla dikkat çeker. Bu yöre, genel Türkü repertuarımızda "Emirdağ Türküleri" başlığı açılacak kadar, güzel ve sayısız örneklerle doludur. Araştırmamıza göre türkü yakma geleneği, eskiye göre seyrek olsa da devam etmektedir. Bu nedenle tez çalışmamızın evrenini oluşturan türkülerin sayısı kesin olarak bilinmemektedir.

Çalışmamızın örnekleme olarak, Emirdağlı kaynak kişiler Pınar Halaç ve Cengiz Akın'ın yaptığı Emirdağ Türküleri adlı albüm çalışmasından, mahalli sanatçı ve kaynak kişiler Ali Ekber Özdemir, Haydar Başkaya, Pınar Halaç ve Emirdağ Abdallarından oluşan bir müzik topluluğunun ses kayıtlarından ve Ömer Faruk Yıldız kaya'nın hazırladığı "Emirdağ Türküleri" adlı kitaptan yararlanılmıştır.

Araştırma konumuzla ilgili gerekli bibliyografya taraması yapılmış, yazılı belgelere ulaşılmış, sahanın uzmanları ve kaynak kişilerle görüşülerek alanda derleme çalışmaları yapılmıştır.

Çalışmamızda derlenen türkülerin sesli kayıtlardan notaya aktarılmasında azami dikkat ve titizlik gösterilmiş, tespit ettiğimiz eserlerin incelemeleri yapılarak tasnife tabi tutulmuştur. Bu incelemelerde kaynak ve araştırma eserlerden yararlanılmıştır. Yukarıda belirtilen çalışma metodumuz kapsamında Emirdağ Müziği ile ilgili en doğru ve eksiksiz, bilimsel verilere ulaşılması hedeflenmiştir.

Araştırmada Karşılaşılan Zorluklar

Zengin bir kültüre sahip olan Emirdağ'ın bu zenginliği içerisinde müzik, oldukça etkin bir yer işgal etmektedir. Türkülerin pek çoğunun meydana geliş tarihi bilinmemekle birlikte yakın zamanda ve hatta günümüzde yakılan türkülerin varlığını bilmekteyiz. Bu sebeple Emirdağ müziğinin incelenmesi, yeni derlemelerin yapılıp tüm oğelerin eksiksiz bir biçimde ortaya konulması çok daha uzun süreli bir çalışma gerektirmektedir. Ciddi zorluklardan biri de kaynaklara ulaşılması konusunda yaşanmıştır. Emirdağ'ın yurt dışına en çok güç veren ilçelerden olması ve kaynak kişilerin birçoğunun yurt dışında bulunması sebebiyle derlenen türküler sayıca sınırlıdır.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışmanın ilk adımı olarak Emirdağ türküleri ile ilgili bu güne kadar yapılmış çalışmalar taranmış ve Emirdağ müziği ve kaynak kişiler hakkında bilgi edinilmiştir. Emirdağ tarihi, coğrafı konumu ve burada yaşayan Türkmen boyları üzerinde durulmuştur. Emirdağ Abdalları ve Abdal ismini taşıyan zümreler araştırılmış, tarihsel serüvenleri folklorik yaklaşımla incelenmiştir.

Tezimizin ikinci safhası saha araştırmasına ayrılmıştır. Yöreye gidilerek Emirdağ müziği ile ilgili kişilerle görüşülmüş, derlemeler yapılmıştır. Kaynaklarımızın başında mer Faruk Yaldızkaya ve Ahmet Akın gelmektedir. Daha sonra bu kişilerin yönlendirmesiyle Pınar Halaç ve Abdallarla görüşülüp müzikli iki meclis tertip edilmiştir. Bu meclislerdeki ve bunların haricindeki görüşmeler kayıt altına alınmıştır.

nc safhada ise, derlenen türküler notaya aktarılmış, melodik ve söz yapılarına göre tasnif edilmiştir.

BÖLÜM 1: EMİRDAĞ ABDALLARI ve MUSİKİ GELENEĞİ

1. 1. Emirdağ'da yerleşim

Ege Bölgesinde yer alan ve Afyonkarahisar' a 66.6 Km, Eskişehir' e 110 km, İzmir'e 378 Km, Ankara' ya 195 km ve Konya' ya 195 km uzaklıkta olan ilçenin yüzölçümü 221.261 hektardır. Kuzeyde Eskişehir'e Bağlı Çifteler ve Han, doğuda Konya iline bağlı Yunak ve Çeltik ilçesi ile Eskişehir iline bağlı Sivrihisar, güney tarafında Afyon iline bağlı Bolvadin ve Sultandağ, batısında Afyonkarahisar iline bağlı Bayat ilçesiyle komşudur.

Emirdağ merkez ve çevresi, Anadolu'daki bütün tarihi devirleri yaşamıştır. Türkler bu bölgeye XI. yüzyılda gelmeye başlamışlardır. Harmanörende bulunup Afyonkarahisar müzesinde sergilenen Türkmen mezar taşları, bu devrin belgesidir. Bu mezar taşları üzerinde Türkmen aşiretlerinin haçlılarla mücadelesi anlatılır. Ayrıca aynı mezar taşlarında Türkmenlerin günlük yaşayışlarına ait ifadeleri bulmak mümkündür.

Bu bölgeye ilk iskân olan Türkmen aşireti, Morcalı Türkmenleridir. Ağıcık- Dağılğan – Pörnek (Yenikapı) - Ekizce - Güneysaray - Tez – Adayazı - Elhan - Gömü - Hamzahacılı - Karacalar - Sığracık - Soğukkuyu - Suvermez - Tabaklar - Türkmenakören - Yarımca - Yavuz - Çiftlik- Eskicırgın (Kuruca Köyü) halkı bu aşirettendir. Daha sonra Karabağ Türkmenleri gelmiştir. Bademli - Davulga - Yeniköy - Avdan - A.Alıçomak - Daydalı - Eşrefli - Gelincik -İncik - Karakuyu Köy halkları bu Türkmen boyundandır. Emirdağ merkezi, Musahocalı aşiretindedir. Hicrî 1146 (m. 1734) tarihinde Musul vilayetinin Rakka sancağından Anadolu'ya gönderilen bu aşiret Musul'dan geldiği için, bir kısım aşiret iskân kayıtlarında Muslucalı ismi ile gelmiştir. Yedi kabile halinde gelen bu Türkmen aşireti büyük Bozulus aşiretine bağlıdır. Aşiret kışın Emirdağ yaylalarında yazın Çankırı'da yaylamak kaydı ile buraya gelmiştir. 1752 tarihli 701 numaralı aşiret iskân defterinde bu aşiretin konargöçerlikten men edilip yerleşmesi ferman buyrulmuştur. Bunun üzerine Kaçarlı, İncili, Çilli, Eskicırgın adı verilen şimdiki yerine iskân olmuştur. Hicri 1260 (m. 1844) tarihli Afyonkarahisar şerhi mahkeme kaydında Cırgın Kariyesi (köyü), İncili Mahallesi ismi ile geçer. Aşiretin diğer kabilelerinde tamburacı cemaati, Suvermez Köyüne, Oşili Cemaati, Türkmenakören ve Yarımca Köyüne, Hacıfakılı Cemaati Hamzahacılı Köyüne, Caferli

Cemati de muhtelif köylere yerleşmiştir. Daha sonra Boynuyonlu (Türkmen) aşireti gelerek Alibeyce, Beyköy, Gökçeyaka, Kılıçlı Kavlaklı, Burunarkaç, Gözeli, Kırkpınar, Bağlıca, Köylerine iskân olmuşlardır.

Bunun yanı sıra Emirdağ ve civarında Karakeçili, Karatekeli, Horzumlu Yörükleri de Balcam, Başkonak, Çatallı, Dereköy, Emirin, Soğukkuyu, Tez, Demircili, Türkmen, Çaykışla, Güveçci Köylerinde iskân olmuştur. Ayrıca 1877–1950 yılları arasında Rumeliden gelen muhtelif göçmenler de Hisar, Salihler, Toklucak, Yarıkaya, Umraniye, Ablak, Aydınıyaka, Beyören. Camili, Eskiakören, Kılıçlar, Karayatak, Yusufağa, Topdere, Köylerine yerleşmişlerdir.

Emirdağ ve köyleri 1850'ye kadar kısmen Barçınlı (Bayat İlçesi) kısmen de vahid-i Barçınlı' ya (Bolvadin Kemer kaya Kasabası'na) bağlanmış, 1850'den sonra musluca nahiyesi kurulmuştur. 1870 yılında Aziziye ismiyle ilçe merkezi olmuştur. Barçınlı (Bayat İlçesi) han-ı barçın (Eskişehir Han İlçesi) nahiyeleri, 130 adet köy Aziziye' ye bağlanmıştır. 1937 yılında Aziziye adı kaldırılarak güneyinde bulunan Emirdağlarına izafeten Emirdağ ismini almıştır. 1918'de başlayan ve 1922'de biten Kurtuluş Savaşında Emirdağ stratejik olarak önemli bir yer işgal etmiştir (Örnekkol, 2006:3).

Bölge, Yunanlılar tarafından 16 Ağustos 1921'de işgal edilmiş ve 22 Eylül 1921'de işgalden kurtulmuştur. İşgalde Yunanlılar Emirdağ, Haymana, Mihaliççik ve bölgesinde 66 köyün tamamını ve 57 köyün bir bölümünü yakıp yıkmışlardır. 09 Aralık 1921'de Atatürk ve erkân-ı harp miralayını Arif Bey Emirdağ' a gelmiştir. Atatürk 25 Mart 1922'de Emirdağ'a gelerek savaşın gidişatını yönetmiş ve üç gün burada kalmıştır. İstiklal Savaşında düşmanın hava akınları ile şehit düşen iki Mehmetçiğin aziz hatıralarına hürmeten 1963 yılında ilçe turizm ve kalkındırma derneği tarafından Suvermez Köyünde ve yol kenarında bir şehitler abidesi yaptırılmış olup, daha sonra şehitlik milli savunma bakanlığı adına tahsis edilen bu abide restore edilmiştir. Her yıl 15 Mayıs'ta anma töreni bu şehitlikte yapılmaktadır. Ayrıca Tez Köyünde de beş İstiklal Savaşı şehidinin mezarı bulunmaktadır. Yöre merkezi için ilk olarak olarak Kemer kaya (Çuğu) veya Avdan mevkileri veya Eskiğözü veya Yozgatören köylerinin düşünüldüğü bilinmektedir. Ancak daha sonra Cırgın Türkmenlerinin yerleşmiş bulunduğu yörede karar kılınmıştır. Emirdağ 1851 yılına kadar Cırgın kariyesi ve bir süre boyunca da Musluca nahiyesi olarak anılmış, 1864 yılında ise, Sultan Abdülaziz tarafından çıkarılan

yeni vilayet kanunu ile eyalet sistemine son verilmesi ve 1867'de Hüdavendigâr vilayetinin kurulmasıyla ilçe statüsü kazanmıştır. Sultan Abdülaziz'e atfen Aziziye ismini almıştır. İlçe 1932 yılında ise güneyindeki Emirdağların adından esinlenilerek Emirdağ şeklinde adlandırılmıştır. 1960 yılından sonra tüm Türkiye'de olduğu gibi köyden şehre göç artmış. Ve bundan Emirdağ da etkilenmiştir. Özellikle önemli yol çıkışları doğrultusundaki köylerden şehir merkezine göç eden nüfus köylerine yakın yerlere yerleşmişlerdir 1960'lı yıllardan sonra şehirde gerek alt yapı çalışmaları ve gerekse diğer konular (konut inşası, yeni ticaret merkezlerinin açılması) şehrin 1960–1980 yılları arasındaki gelişiminin saptanmasında etkili olmuştur. Şehir yine önemli karayolları çıkış doğrultusunda ve Çayderenin açmış olduğu vadi içerisinde Kuzeydoğu-Güneydoğu yönünde gelişme göstermiştir. Bu dönem içerisinde yakın köylerden şehir merkezine göç kendini haritada bariz olarak göstermektedir. Elhan, Suvermez ve Horan yolları üzerinde yeni yerleşim sahaları açılmıştır. Emirdağ şehri asıl gelişimini 1980 yılından sonra gerçekleştirmiştir. 1980'de 14.733 olan şehir nüfusu, 1997'de 22.023'e yükselmiştir. Şehirde alt yapı oldukça düzelmiş, hizmet sahaları yaygınlaşmış, çok modern ve kullanışlı ev inşası yoğunlaşmıştır. 1980'lerde Eskişehir yolu üzerinde kurulan Sanayi sitesi, şehrin ekonomisinde ve gelişiminde oldukça etkili olmuştur. 1965'lerden sonra ilçe genelinde yaşanan Avrupa'ya göçler sonucu ilçenin nüfusu azalırken, şehrin nüfusu Avrupa'ya gidip, geri dönüş yapanların köye değil şehre yerleşmesi, sonucu artmıştır. Genel hatlarıyla kuruluşundan bugüne Güney, Güneybatı, Güneydoğu ve doğu yönünde gelişme gösteren Emirdağ şehrinin gelişiminde yeryüzü şekilleri, eğim, nüfus gelişimi, yeni ticaret sahalarının açılması gibi faktörler etkili olmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarında 4 mahallesi olan Emirdağ şehrinin günümüzde 10 mahallesi ve 12.000'den fazla hanesi vardır(Yaldızkaya, 2006:5).

1. 2. Emirdağ Abdalları

1. 2. 1. Tarihte Abdal Kavramı ve Kullanılışı

Abdal sözcüğü, değişmek, değiştirmek, bir şeyi bir şeyin karşılığında o şeyin yerine koymak anlamına gelen Arapça “b-d-l” fiil kökünden bir şeyin yerini tutan, karşılık, vekil, tanık, temsilci gibi anlamlara gelen “*bedel*” sözcüğünün çoğuludur. Çoğul hali ebdâl veya abdal şeklinde olmakla birlikte Türkçe'de abdal, tekil anlamda kullanılmıştır. F. Köprülü bu kelimenin bir tasavvuf istilâhi olarak miladi IX. Yüzyıldan

beri kullanıldığını belirtmektedir (Köprülü, 1935:336). Genel olarak kalender, gezgin derviş anlamındaki söyleyişlerin yaygın olduğu tespit edilmektedir. Nitekim “Abdal tekkede, hacı Mekke’de; Dokuz Abdal bir kilimde uyur, iki padişah bir iklime sığamaz” benzeri atasözleri bu kullanım biçimlerinin açık göstergeleridirler. Tasavvuf inancına göre, Allah tarafından âlemi manen idare etmekle görevlendirilmiş ve kendilerine âleme hükmetme izni verilmiş olan velilerin manevî derecelerinden birinin adı ve bu manevî derecede bulunan veliye Abdal denmiştir. Bunlar Allah aşkında fâni oldukları ve geçici dünya menfaatlerine önem vermedikleri için halleri halkın anlayışına göre akılsızlık sayılmış ve bu sebeple “abdal” kelimesi dilimizde “aptal” şekline dönerek “aklı kıt, idraki zayıf” anlamına gelmeye başlamıştır.

Abdalların sayısı genellikle kırk olarak kabul edilir. Bu velilerin mertebelerine göre aldıkları diğer isimler sırasıyla büdelâ, evtad, mukabâ, gavs ve kutup’tur. Aşağıda Şah Hatayi’ den alınan dörtlük bu kullanışı ifade etmektedir(Ayverdi ve Topaloğlu, 2006:4).

Abdallığın binasını sorarsan

Allah bir Muhammed Ali abdaldır

Hakikat ilminin aslın sorarsan

Cümle ululardan ulu abdaldır

Anadolu ve Rumeli’de adına “abdal” vasfı takılan bir hayli türbe ve cami bulunduğu, Alevî Bektâşî halk edebiyatında Abdal Musa, Kaygusuz Abdal, Pir Sultan Abdal, Kazak Abdal, Muhyiddin Abdal gibi pek çok şairin bulunduğunu Gölpınarlı eserinde söylemektedir(Gölpınarlı, 1977:9). Yukarıda ifade edildiği gibi, dünya menfaatlerine sırt dönmeyi ilke olarak kabul eden Abdallar, toplumun kabul ettiği şekli itibarlara sırt dönerek yaşamayı tercih etmekte, halkın hor bakışlarına tahammül göstererek nefislerini terbiye etme yoluna gitmekteydiler. Nitekim tarihi kayıtlarda ifade edilen Abdal görünümü, yalın ayak başıkabak, saç, bıyık ve kaşları kazıtılmış olarak resmedilmektedir. Diğer taraftan bu kılıksız hallerinin aksine, günümüz tabiriyle entelektüel diyebileceğimiz bir açık görüşlülük, olan biteni sorgulayan bir akıl, alışıla gelmiş kalıpların dışına çıkabilen bir üslup göze çarpmaktadır. Bu üslubun daha çok sanatsal anlatıma; şiir ve muhtemelen müziğe dönüştüğünü düşünmek mümkündür. Diğer taraftan bu sanat üslubunun, kitleleri belli bir fikre ve duyguya doğru yönelttiği

ve yeni bir yapılanma meydana getirdiği kuşkusuzdur. Nitekim Osmanlı Devletinin kuruluşunda savaflara katılan, Anadolu ve Rumeli'nin Türkleşmesinde çok büyük emekleri görülen erler, dervişler arasında çoğunluğu Yesevî tarikatı mensuplarından kabul edilen Abdalân-ı Rûm(Anadolu Abdalları) büyük yararlılıklar göstermişlerdir. Abdalân-ı Rûm'dan başka ahiyân rûm (Anadolu Ahîleri), Baciyân-ı rûm (Anadolu bacıları) ve Gâziyân-ı rûm (Anadolu gazileri) da yine Yeseviye'ye bağılı gruplardandır. Bu kesimler Osmanlının kuruluş yıllarında el üstünde tutulmuş itibar gösterilerek tekkelerine araziler bağışlanmıştır.

1. 2. 2. Abdalan-ı Rum (Anadolu Abdalları)

Abdalân-ı Rûm, şeyh-i Türkistan Ahmed Yesevî'nin görüşleriyle mayasını bulan Türk-İslam merkezi Horasan'dan Anadolu'ya göç eden erenler guruplarından biri olarak yâd edile gelmiştir. XV. Yüzyıldan sonra tarih sahnesinden çekilen bu grup ve onun sufi yaklaşımları hakkında yeterli ve aydınlık bir bilgiye sahip değiliz. Elde kalan bölük pörçük bilgi kırıntıları ile elbette sağlıklı bir hükme varmak da zor görünüyor. Tarihi kayıtlardan derlenen bilgiler, Anadolu Abdalları ile XIII. Yüzyıl civarında ortaya çıkan Babai hareketine katılanlar arasında bir ilişki kurulmasına vesile oluyor. Çünkü bu isyanda Kalenderi, Haydarî ve Yesevî zümrelerine atıfta bulunuluyor. Bu sebeple A Gölpınarlı Abdalan-ı Rum'un Kalenderiler ve Bektaşilere benzeyen ayrı bir tarikat olabileceği görüşünü ileri sürmüştür(Gölpınarlı, 1993:80). Fakat o zamanın mevcut tarikatları akide itibarı ile birbirilerine benzemeleri hatta biri diğzerinin değişikliğe uğramış ya da geliştirilmiş hali olması sebebiyle bu konuda kesin bir hükme varılamadığı genel yargısını da burada zikredelim.

Konu hakkında en önemli tarihi kaynak kabul edilen 13. yüzyılda Baba İlyas-ı Horasani ile başlayan eski ve büyük bir şeyh sülalesine mensup Âşık Paşazade Derviş Ahmed'in kendi adıyla anılan tarihinde belirttiğine göre, o zamanlar Anadolu'da tanınmış dört gurup vardır:

- 1) Gaziyan-ı Rum
- 2) Ahiyan-ı Rum
- 3) Abdalan-ı Rum

4) Bacıyan-ı Rum (Ocak, 1996b:203).

Orhan Gazi ve Sultan Murad ile yakın irtibat içinde görünen Rum Abdallarının alp ve eren terimlerini birleştiren bir yapının temsilcileri oldukları söylenebilir. Alplik kavramına uygun olarak davası için mücadeleden yılmayan, diğer taraftan kendini ve nefisini ilkeleri için yok sayan anlayışın mümessilleri idiler. Abdalların kuruluş yıllarında kitleleri sürükleyen yarattıkları o büyük heyecan içinde tasavvufî cezbe yanında, ortaya koydukları sanatın da büyük payı olduğunu düşünüyoruz.

Abdallar gezgin derviş tipine uygun, çoğunlukla “mücerret” tabir edilen yani herhangi bir aile ya da evlilik bağı olmadan yaşamayı tercih eden, her türlü dünyevi itibardan kendisini soyutlayarak nefisini terbiye etmeye çalışan, ancak gözünü budaktan ayırmayan bir mücadele azmiyle Alplik ruhunu pekiştiren bir tip olarak karşımıza çıkar. İşte özellikle Orhan ve Murad gazilerin bu yeri yurdu olmayan mücadelecî mücerret gençlerden oluşan hazır kuvvetlerden çok istifade ettikleri açıktır (Ocak, 1996,83). Nitekim Osmanlı devletinin kuruluşu sırasında yani XIV. yüzyılın başlarında Anadolu Selçuklu devletinin dağılmasıyla meydana çıkan çeşitli Türkmen beylikleri bünyesinde ve Osmanlı Beyliği içinde Abdal veya baba lakaplı tahta kılıçlı bir takım dervişler, bu zümrenin işareti olarak görülmeye başlanmıştır. Bunlar Bizanslılara karşı yürütülen gazalara katılıyorlar müritleriyle birlikte fethettikleri topraklarda zaviyeler kurarak bölgenin Türkleşmesini ve İslamlaşmasını sağlıyorlardı. Osmanlı Devletinin kuruluşuna önemli ölçüde isimleri karışan bu Rum Abdalları, Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması tarihinin en ilgi çekici safhalarından birini teşkil eder (Ocak, 1996b:200).

XIV. yüzyıla gelindiği zaman, Türkmen beylerinin toprakları **“Sulucakaraöyük”** ocağı gibi onlarca ocaktan yetişen yeni şeyh ve dervişlerin kaynaştığı yerler oldu. Daha Aşıkpaşazade'den bir asır önce Elvan Çelebi onları Abdal lakabıyla anıyordu. Baba İlyas'ın bu dip torununa göre, onun halifeleri gittikleri her yerde Türk diliyle fikirlerini yayıyorlardı (Ocak, 1996b:201).

Baba İlyas'ın hatırası XIV. yüzyılda hala dillerde dolaşıyordu. Osmanlı Beyliği arazisinde İnegöl yakınlarında yerleşmiş olup Rum Abdalları zümresinin en ünlülerinden Geyikli Baba, kendisi hakkında bilgi edinmek isteyen Orhan Gazi'nin adamlarına : **“Baba İlyas müridiyim Seyyid Ebu'l Vefa tarikinden”** diye cevap

veriyordu. Bu cevabıyla A.Yaşar Ocak'a göre; önceki Rum Abdalları gibi Babai hareketine mensup olduğunu ifade etmek istiyordu (Ocak, 1996b:202).

XIV. yüzyıldan itibaren Türkiye'de yaşayan Abdal lakaplı şeyhler ve Abdallar, yaşayışları, kıyafetleri, ayin ve erkânları akideleri itibarı ile müfrit, Şii ve Alevi bir zümre olarak kabul edilmişlerdir. Bu durumda "Rum Abdalları tıpkı Bektaşilik gibi Babailik cereyanının daha sonraki bir tecellisinden başka bir şey değildir" (Köprülü, 1935:353).

Abdalan-ı Rum mensupları yalnız düşünceleriyle değil yaşam ve giyim tarzlarıyla da farklı bir zümre olma özelliği taşımaktadır. Köprülünün araştırmalarında da yer aldığı üzere bunların ense ve gövdeleri çıplak, şedde ve çerağla bedenleri bağlı şekilde, ellerinde tef, kudüm ve boynuz, başları kabak, yalınayak törenler yaptıkları bilinmektedir. Bu tören esnasında üstlerinde sadece bir tennure, bellerinde yün kuşak, bir omuzlarında Ebu Müslim nacak, öbür omuzlarında Şeyh Şüca çomağı bulunurdu. Elllerinde ikişer cüzdan, birisinde kav, birisinde çakmak, öbüründe gubar (esrar), bir yanlarında sarı bir kaşık, kaşığın sapında asılı bir âşık, kuşaklarından sarkık birer keşkül, bedenleri pul pul yanık, göğüslerinde ay, zülfikar resmi ve Ali'nin adı yazılı, pazılarında yılan resmi bulunuyordu. Özellikle esrar alışkanlığı onların, harabati bir hayat sürdürdüklerinin kanıtı durumundadır. Tef kudüm ve boynuz çalarak dolaşmaları onları musiki ile ilişkilendirse de sistemli bir müzik alışkanlıkları olduğuna dair net bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ancak boynuz ve kudümün askeri müzik geleneğine ait çalgılardan sayılabileceği düşünülürse, bu tespit, Abdalların yukarıda değindiğimiz, savaşlarda kullandıkları bilgisini doğrular niteliktedir.

Abdalan-ı Rum dediğimiz yani Babai isyanına katılıp sonrasında Anadolu'ya göç eden ve çeşitli sufi akımlara mensup olan dervişlerin, ilk Osmanlı padişahları ile yakın ilişkiler geliştirdiğini belirtmiştik. Abdalan-ı Rum bizim kanaatimizce de tek bir tarikat olarak değil o dönemin çeşitli tarikat mensuplarını içine alan daha genel bir yapıdır. Abdalan-ı Rum' un kapsadığı bütün tarikat ve anlayışların zamanla daha çok Bektaşilik içinde yer bulduğu kabul edilmektedir. Bektaşi dervişlerine Abdal denilmiştir. Abdalların Yeniçeri ocağının kuruluşundaki aktif rolü ve yeniçerilerin tamamına yakınının Bektaşi olması, Bektaşi geleneğinin Osmanlı Devleti içinde üstlendiği aktif rolü göstermektedir. Osmanlı Devletinin bu tarikata gösterdiği açık itibar, özellikle XV.

Yüzyıldan sonra Devletin Batınî ve yoz kabul ettiği bazı Haydârî, Kalendarî vb sûfi fraksiyonların, kendilerini yakın buldukları tarikatların özellikle Bektâşiliğin içine sızarak sırlanmasına sebep olmuştur. Nitekim Köprülü'ye göre Bektaşiliğin mücerretler, kolu Abdallık geleneğinin bir kalıntısıdır. Araştırmalar XVI. Yüzyıldan sonra Abdal isminin kullanımının seyrekleştiğini göstermektedir.

Yukarıda ifade edildiği gibi dünya menfaatlerine sırt dönmeyi ilke olarak kabul eden Abdallar, toplumun önem verdiği şekli itibarlara sırt dönerek yaşamayı tercih etmekte, halkın hor bakışlarına tahammül göstererek nefislerini terbiye etme yoluna gitmekteydiler. Toplumun itibar ettiği yaklaşımların hor görülme bahasına dışına çıkmak, kabul edilmelidir ki o kadar da kolay ve uygulanabilir bir şey değildir. O halde Allah aşkında fani olmayı şiar edinen bu kimselerin ancak cezbe ile tarif edilebilecek derecede coşkun tabiatlı, hatta meczûbane yaradılıştaki olduklarını düşünmek mümkündür. Öyle zannediyoruz ki milli folklorumuzda “mezub” adıyla çizilen tip ile yukarıdaki profil arasında bir benzerlik bulunmaktadır. Halkımızın “deli mi, veli mi?” şüphesiyle hassas davrandığı, tarihe geçmiş, edebi eserlere konu olmuş, meczup tabiatlı kimseler olagelmiştir. Bu noktada büyük sanatkâr saz ve söz ustası Neyzen Tevfik hatırlanabilir.

İster meczûbâne olsun ister olmasın, Abdalların bu sıra dışı tutum ve davranışlarının daha sonraları Batınlık olarak görülüp değerlendirildiği anlaşılmaktadır. Devlet sınır boylarında mücadelesine kattığı ve istifade ettiği bu gruplara destek başlangıçta verirken, sonraları asayişin tamamen sağlandığı yerleşim merkezlerinde bu gruplardan rahatsız olarak bu defa onlarla mücadeleye girişmiştir. Nitekim XV. Yüzyıl civarından itibaren Devletin bu gruplarla açık mücadelesi tarihi kayıtlara yansımıştır.

XV. yüzyıl başlarında yazılmış olan, Kırk Vezir hikâyesinde, muhtelif vesilelerle “serseri derviş” mukabili olarak Abdallardan bahsedilmektedir. Bazen serseri derviş yerine ışık kelimesi kullanılmaktadır (Köprülü,1936:341). Yine aynı Kırk Vezir hikâyesinde ışık dedikleri bu şahsiyetlerin, çirkin adetlerinin olduğuna ve heterodoks (yoz), akideleri bozuk serseri derviş zümreleri olduğunun açıklamalarına rastlanmaktadır. Bu yüzyılda bir eserde Abdal'a karşılık gelen kelime olarak “Torlak” kullanışı da bulunmaktadır (Köprülü, 1935:341). Abdallarla ilgili bu farklı isimlendirmeler, yukarıda ifade edildiği gibi bu zümrenin batınî tarikat yorumları

kapsamında ortaya çıkan adlandırmalar olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanında, o dönemin tarihi kaynaklarında Bektaşî gibi diğer zümrelerin mensuplarına da Abdal dendiğini bilmekteyiz.

Anadolu'da bunların en mühim merkezleri Seyyid Gazi Tekkesi olmuştur (Köprülü, 1935:345). Tarihi kayıtlarda, İran seferinden dönen Yavuz Sultan Selim'in emriyle bir dönem Seyyid Gazi tekkesinin kaldırıldığı fakat hangi yıllar arasında bunun yapıldığı bilinmemektedir. 1556–1558 yılları arasında yapıldığı konusunda kesin olmayan bilgilere sahip bulunmakla birlikte Âşık Çelebi Şair Mustafa İşreti'den bahsederken, onun Eskişehir'de kaldığı dönemde Seyyid Gazi Dergâhının “ışıklar tekkesi”nin kaldırıldığından ya da temizlendiğinden bahseden ifadesine göre;” Sakalları, kaşları traş edilmiştir, şeriat hükümlerine asla riayet etmezler, dergâh'ın o zengin vakıflarını yerler, Şeriat ehline husumet gösterirler” demektedir (Köprülü, 1935:345). Kayıtlardan öğrendiğimize göre; Bunların bir kısmı buldukları yerde kalır. Bazıları da Kütahya Kalesine hapsedilmişlerdir. Temizleme işlemi burada devam eder. Bu guruptan olmayıp daha sonra evlenmiş olanlar ve ehl-i sünnetten olanlar serbest bırakılırlar.

Evliya Çelebi Seyahatnamesinde ise; Seyyid Gazi Tekkesini de, Hüseyin Gazi Tekkesini de Bektaşî Tekkesi olarak göstermektedir ki; Bu durum Bektaşîliğin 17. yüzyılda devletin yoz-batınî ilan ettiği diğer birçok zümreyi kendi içine katmış olduğuna delil gösterilmektedir. Nitekim günümüzde de Abdallar, tüm Bektaşî tarikatı mensupları gibi yılın belli dönemlerinde Seyyid Gazi tekkesine gitmektedirler.

Devletin temel kurumlarından yeniçeriliğin alemlî Bektaşîliliğin içine bir ölçüde yerleşerek Bektâşîleşen ve bu yolla illegallikten kurtulan Abdallık, bu defa 1826 Vaka-i Hayriye ve Yeniçeriliğin ortadan kaldırılması ve Bektâşî tekkelerinin resmen kapatılması ile takibe uğramıştır.

Diğer taraftan Abdalların bir kısmının Alevî zümreleriyle köy ortamında birleştiği, bir diğer kısmının ise Kızılbaş obaları tarzında göçebeliği tercih ettiği tahmin edilmektedir (Diyanet Ans,1983: 67). Bugün Anadolu da gördüğümüz bir takım yer isimlerinin ve hatta Abdal ismini taşıyan bazı yapıların tasavvufî zümre olan Rum Abdallarının kalanları olduğu kolaylıkla kabul edilebilir. Anadolu Abdallarının eski Rum Abdalları ve bugünkü Anadolu Kızılbaşları gibi Alevî olmaları, hatta bir kısmının kendilerine derviş süsü vermeleri buna bir delildir (Köprülü,1935: 355).

12. ve 13. yüzyılda Selçuklular döneminde Horasan'dan Anadolu'ya gelen Abdal oymakları, belgelerde "Türkmen taifesi" olarak gösterilmiş ve hem Türkmen aşiretleri, hem de Türkmen cemaatleri başlığı altında zikredilmişlerdir. Abdallar, soy itibariyle Türkmen'dirler. Köprülü, Abdalların Türkmen oluşlarına delil olarak, öncelikle Türkçe konuşmalarına ve Türklerin kadim şifahi geleneklerini yaşatmalarına bağlamaktadır. "Abdal saz şairleri arasında hala Dede Korkut destanları bakiyelerinin yaşamakta olması bilakis Türklüklerini gösterecek kuvvetli delillerden biridir" (Köprülü, 1935: 363).

İlçeye ilk yerleşen Türkmenlerden olduklarını iddia eden Abdallar, atalarının Musul'dan geldiğini söylemektedirler. Bugün araştırmacılar Abdalân'ın (Akhunlar) da içinde bulunduğu pek çok Hun aşiretlerinin serencamı hakkında bilgilere ulaşabilmektedirler. Buna göre bu gruplar İran Azerbaycan'ı, Tacikistan ve Doğu Türkeli bölgelerinin oymaklarından gelmektedirler. Uzun süre Horasan'da yerleşmişlerdir. Hindistan'da kurulmuş bir Türk devleti olan Gazneliler ile Selçuklular'ın çatışmalarında, Çağrı Bey'in komutasındaki Selçuklular ile birlikte Gazneliler'e karşı koyarak 1040 yılında Dandanakan savaşının kazanılmasında etken olmuşlar ve Gazneliler'in mağlubiyetinden sonra Anadolu'ya geçmişler, buralarda yurtluklar edinmişlerdir. Gazne Sultanı Mahmut tarafından Türkistan'dan göçüp Selçuklular'a katılan Türkmen ve Yörüklerin perişan edildiği, yapılan savaşta sayısı 4000 e varan esir ve ölü olduğu kaynaklara yansımıştır. Gazneli yurdunda kalan Türkmenlerin, daha sonra Irak, Azerbaycan ve Doğu Anadolu'ya birçok akınlar yaparak çok maceralı bir hayat geçirdikleri ifade edilmektedir.(Kocadağ, 2003,26)Osmanlı Devleti Musul vilayetinin, günümüz Irak sınırları içinde Erbil-Süleymaniye'de ve İran sınırları içinde Hemedan iline bağlı Abdalan adlı yerleşim bölgeleri bulunması dikkat çekicidir. Eldeki bilgiler ışığında Hindistan'da kurulmuş bir Türk devleti olan Gazneli yurdundan Selçuklu obasıyla Musul üzerinden Anadolu'ya gelen guruplar içerisinde kendilerine Muslucalı diyenlerin bulunması garip değildir.

Diğer Türkmen oba ve aşiretleri gibi bugün Anadolu'nun birçok yerinde Abdal obalarına, köylerine rastlamak mümkündür. Yaşayış tarzları bakımından aynı dini akidelere bağlı olmakla birlikte Alevilerden ayrıldıkları gözlenmektedir. Nitekim Köprülü bu görüşü kuvvetlendirmek üzere şu ifadeleri kullanmaktadır: "Ayinlerinde görülen özelliklerin Alevi zümrelerindeki bir farkı yoktur. Hatta çok nadir olmakla

beraber Alevilerin onların ayinine ve onların diğer Alevilerin ayinlerine iştirak ettikleri olur. Demek oluyor ki; akide itibarıyla bunların Alevi Türkmenlerden bir farkı yoktur” (Köprülü, 1935:356).

Emirdağ Abdalları da Alevi-Bektaşî inanç geleneğine bağlıdırlar. Allah, Muhammed, Ali üçleminde buldukları manevi sükûn, onların insancıl yönlerinin öne çıkmasındaki en kuvvetli unsurdur. Öncelikle şunu söylemek gerekir ki Abdalların, diğer Türkmen Alevi-Bektaşîleriyle aralarında itikat yönünden hiçbir fark yoktur. Hacı Bektaş-ı Veli’yi tarikat ulusu olarak benimseyen Abdallar, belirli dönemlerde cem olup ibadet ederler. Bu ibadet sırasında yöresel çalgılar eşliğinde Nefes ve Semahlar okunurken aynı zamanda semah dönülür. Çalınan çalgılar arasında Semah adabına uygun görülmediği için ritim saz yoktur. Genelde Pir Sultan Abdal ve Şah Hatayi deyişleri okunur. Emirdağ Abdallarının, sözleri Şah Hatayi’ye ait geleneksel bir semahları vardır. Buna Emirdağ Kırklar Semahı denmektedir. Emirdağ’da ciddi bir Alevi nüfus olmasına karşın, cem evi yoktur. Abdallar bu ihtiyaçlarını kendi evlerinde karşılamaktadırlar.

1. 2. 3. Abdallar ve Müzik Esnaflığı

Denilebilir ki günümüzde Türkiye’nin hemen her yerinde Abdallar yaşamaktadır. Antalya, K. Maraş, G. Antep, Adana, Ş. Urfa, Konya, Sivas, Osmaniye, Amasya, Dinar, Osmancık, İskilip, Van, Merzifon, Mecitözü, Havza, Karaman, Kulu, Mut, Muş, Elmalı, Keskin, Kırşehir, Niğde Çiçekdağı, Tarsus, Erzurum, Hatay, Eskişehir, Burdur, Tokat, Nevşehir, Tunceli, Manisa, Zonguldak vs. gibi yerleşim birimlerinde Abdallar artık yerleşik hayata sahiptirler.

İlk yapılan araştırmalarda adı geçmeyen Emirdağ, Abdalların yaşadığı yerlerden biridir. Abdallarla ilgili önemli bir husus, onların Çingene veya Romanlarla aynı toplumsal grup olmadıklarıdır. Bu hem tarihi belgelerde böyledir, hem de kendileri de bunun böyle olduğunu özellikle belirtme ihtiyacı hissetmektedirler. Örneğin; Safranbolu Abdallarında yerli halk bunlara çingene gözüyle bakar. Fakat Abdallar kendilerinin Türk ve Müslüman olduklarını, eskiden bir yurt sahibi olduklarını lakin muhtelif felaketlerle yoksullaşarak topraksız kaldıklarını ve göçebelğe düştüklerini iddia ederler. Ve asıl yurtlarının Kıbrıs olduğunu söylerler. Safranbolu Abdalları, herhangi bir sebeple Kıbrıs’a gönderilmiş ve sonra oradan tekrar Anadolu’ya dönmüş bir Abdal cemaatinin torunları olarak düşünülebilir (Köprülü, 1935: 356–357).

Abdalların, en yaygın ve en başarılı oldukları mesleğin, müzik icracılığı olduğunu söylemiştik. Yurdumuzda, yakın geçmişte ve bu günde popüler olan birçok Abdal icracı vardır. Bunlar genelde yörelerine has müzik ürünlerini icra etmektedirler. Bu Abdalların başında, Muharrem ERTAŞ, Hacı TAŞAN, Ali ÇEKİÇ ve Günümüzde hala en güzel bozlak örneklerini üretip icra eden Neşet ERTAŞ gelmektedir. Ama bunun yanında her türlü müziğin icrasına da katılabilmektedirler. Neticede Abdallar profesyonel müzisyendirler. İcra konusunda buldukları yerlerde hep başı çeken Abdallar, üretim manasında da büyük bir öneme sahiptirler. Tabii bu her bölge için geçerli değildir. Örneğin Emirdağ için türkü üretiminin köklerinde, herhangi bir gruptan bahsedilememektedir. Bunun nedeni de birçok türkünün yakıcısının bilinmemesidir. Yalnızca kaynak kişiye ulaşılabilir ve kaynak kişinin türküyü üreten kişi olma zorunluluğu yoktur. Fakat Kırşehir için aynı şey söz konusu değildir. Yukarıda isimlerini zikrettiğimiz ustalar, buldukları ilin türkü repertuarının çoğunu bizzat kendileri üretmişlerdir. Özellikle Kırşehir bu üretimin en yüksek kalitede olduğu ilimizdir. Kırşehir'in müzik karakteri Abdallar tarafından oluşturulmuştur demek, yerinde bir tespit olacaktır. Tabii bunun aksi durumlarda söz konusu olabilir. Abdallar profesyonel müzisyenler oldukları için her formda müzik icra edebilmektedirler. Yani bir yörede Abdalların icra ettiği müziği dinleyip o yörenin müziğinin o olduğunu iddia etmek zordur. Fakat Kırşehir örneğindeki gibi durumlar da mevcuttur. Abdalların yaşadığı yerler içinde tespit edilebilenler şunlardır:

Adana	Merkez	Dumlupınar Mah.
Adana	Merkez	İller Bankası arkası
Adana	Merkez	Ondokuzmayıs Mah.
Adana	Ceyhan	Caynak Mah.
Adana	Ceyhan	Durhasandede Köyü (birkaç ev)
Adana	Ceyhan	Fatih Sultan Mehmet Mah.

Adana	Ceyhan	Şahin Özbilen Mah.
Adıyaman	Gölbaşı	Maltepe Köyü
Afyon	Çay	Yeşilyurt- Uyanık Köyü
Afyon	Dinar	Tekke Mah.
Afyon	Emirdağ	Cumhuriyet Mah.
Afyon	Emirdağ	İnkılap Mah.
Afyon	Emirdağ	Kurtuluş Mah.
Afyon	Emirdağ	Yeni Mah.
Afyon	Sultandağı	Yeni Mah.
Afyon	Şuhut	Ağın Köyü
Afyon	Şuhut	Bedeş Kasabası
Aksaray	Merkez	?
Amasya	Merkez	Küçükkızılca Köyü (Geygel)
Ankara	Merkez	Çinçin Yenidoğan Mah.
Ankara	Merkez	Dikmenİlker Mah.
Ankara	Merkez	Feridun Çelik Mah.
Ankara	Merkez	Hüseyin Gazi Mah.
Ankara	Merkez	Nato Yolu Çevresi

Ankara	Merkez	Siteler Önder Mah.
Ankara	Bala	Abilas Köyü
Ankara	Bala	Yeniköy
Ankara	Çubuk	Demirci Köyü
Ankara	Gölbaşı	Bahçe Köyü
Ankara	Gölbaşı	Soğulcak Köyü
Ankara	Haymana	Çekirge Köyü
Ankara	Koçhisar	? mah.
Ankara	Polatlı	Ali Kolan Köyü - boşalmış -
Ankara	Polatlı	Cumhuriyet Mah.
Antalya	Merkez	Varlık Mah.
Antalya	Merkez	Zeytinköy
Antalya	Finike	Yuvalı Köyü
Antalya	Manavgat	Bereketli Köyü
Antalya	Manavgat	Cezaevi yanı
Antalya	Manavgat	Şelale altı
Antalya	Manavgat	Yemişli Köyü
Antalya	Alanya	Çayağzı

Antalya	Alanya	Kargıçay (Araplar)
Antalya	Alanya	Kundu
Antalya	Gazipaşa	AbdalMah.
Antalya	Serik	Kürüş Mah.
Antalya	Serik	Kökez Mah.
Aydın	Kuyucak	Yamalak Kasabası
Bolu	Düzce	Kırkpınar Köyü
Burdur	Merkez	Gölbaşı Köyü
Çorum	Merkez	Gölköy
Çorum	Alaca	Büyükcamili
Çorum	Alaca	Dereyazıcı
Çorum	Alaca	Nesimi Keşlik
Çorum	Sungurlu	Başpınar Mah.
Çorum	Sungurlu	Gölpınar Köyü
Denizli	Merkez	Cabar Köyü
Denizli	Merkez	Kocabaş köyü
Denizli	Honaz	Kingen köyü
Denizli	Honaz	Dereçiftlik köyü

Denizli	Sarayköy	Uyanık köyü
Denizli	Serinhisar	Yatağan Kasabası
Erzurum	Merkez	Mahallebaşı Mah.
Erzurum	Merkez	Steveleri
Eskişehir	Merkez	Kurtuluş Mah.
Eskişehir	Merkez	Emek Mah.
Gaziantep	Merkez	Karşıyaka Mah.
Gaziantep	Merkez	Hoşgör Mah.
Gaziantep	Merkez	naldı Mah.
Isparta	Merkez	Bağlar Mah.
Isparta	Merkez	Karakavak Mah.
Isparta	Merkez	Yedişehirler Mah.
Isparta	Eğirdir	Göktaş Köyü
Isparta	Yalvaç	Kaş-Hacıbey Mah.
İçel	Merkez	Gündoğdu Mah.
İçel	Anamur Mah.
İçel	Mut	Askerlik Şubesi Yanı
İçel	Mut	Ortaköy(Kiprili)

İçel	Mut	Sarıbucak Köyü (boşalmış)
İçel	Silifke	Say Mah. (Kıptiye)
İçel	Tarsus	Akgedik Köyü
İçel	Tarsus	Demirkapı Mah.
İçel	Tarsus	Mithatpaşa Mah.(Halepten gelmeyiz diyorlar)
İçel	Tarsus	Polatlı Köyü
İçel	Tarsus	Cetvel Mah.
Karaman	Merkez	Eskiyeni Mah.
Karaman	Merkez	Fatih Mah.
Karaman	Merkez	Dıştekke
Kayseri	Merkez	Battalaltı Mah.
Kayseri	Sarız	Tavla Köyü
Kayseri	Sarız	Kurdini köyü
Kırıkkale	Merkez	Pınarbaşı Mah.
Kırıkkale	Merkez	Karşıyaka Mah.
Kırıkkale	Merkez	Ank.asfaltından Kırıkkale giriş
Kırıkkale	Merkez	Uzunlar Köyü (Denekdağı)
Kırıkkale	Merkez	Elmalı Köyü (Dedeköyü)

Kırıkkale	Keskin	Yeni Mah.
Kırıkkale	Keskin	Köprü Köyü (Kafalar Mezrası)
Kırşehir	Merkez	Bağbaşı Mah.
Kırşehir	Merkez	Aşıkpaşa Mah.
Kırşehir	Akpınar	Gırtıllar Köyü
Kırşehir	Kaman	Sarıuşağı Mah.
Konya	Merkez	Yeni Mah.
Konya	Merkez	Doğanlar Mah. (Carcar-Geygel)
Konya	Merkez	Eskiçimenlik(Doğuş Mah.)
Konya	Akşehir	Beşkavaklar Mah.
Konya	Akşehir	Muhacir Mah.
Konya	Akşehir	Yarenler Mah.
Konya	Akşehir	Ortaköy
Konya	Beyşehir	Hüyük Mah.
Konya	Beyşehir	Çamlar Köyü
Konya	Çumra	Hayvanpazarı Yanı
Konya	Çumra	Ortaköy
Konya	Ilgın	Abdallar Mah.

Konya	Kulu Mah.
Konya	Seydişehir	Değirmenci Mah.
Konya	Sultandağı	Yeni Mah.
Konya	Yunak	Sülüklü Köyü
Konya	Yunak	Çekirge Köyü
Malatya	Merkez	Çavuşoğlu Mah.
Malatya	Doğanşehir	Yuvalı Köyü
Malatya	Yazıhan	Tencili Köyü
Manisa	Kula	Abdal Mah.
Muş	Varto	Hasan Köyü (Avdelij)
Nevşehir	Hacıbektaş	Geygel Köyü
Sivas	Gemerek	Akkilise Köyü
Sivas	İmranlı	Arık Köyü
Tokat	Merkez	Çerdigin Köyü
Tokat	Merkez	Sarıtarla Köyü
Tokat	Merkez	Hasanbaba Köyü
Tokat	Niksar	Dönekse Köyü
Tokat	Niksar	İleyis Köyü

Tokat	Niksar	Sadoğlu Köyü
Uşak	Merkez	Elmalidere Mah.
Yozgat	Merkez	Kırıksoku Köyü
Yozgat	Yerköy	Almahacılı Köyü
Kıbrıs	Lefkoşa	Sultandağı (Konya'dan göçmeler)
Kıbrıs	Magosa	Tuzcular

Değerli araştırmacı Ali Aksüt'n Abdal yerleşimlerinden, onların inanç ve mesleklerinden haber veren saha araştırması, Abdalların birinci derecede geçim kaynaklarının müzik olduğunu ortaya koymaktadır. Faydalı olacağı düşüncesiyle bu çalışmadan derlediğimiz bilgileri aşağıda özetle sunuyoruz.

Silifke; Silifke Say mahallesinde beş yüzü aşkın hanede ikamet eden Abdal mahallesi yer almakta. Bunların bir kısmına Sakallılar deniyormuş, kurban kesmeyi her türlü kan akıtmayı reddediyor, bedeninin tüm yıl oruçlu olması gerektiğine inandıklarından Muharrem orucunu tutmuyor, ayağa kalkıp kıyama durmayı semah kabul ediyorlarmış. Başlıca yaptıkları iş; çalgıcılık, demircilik, snnetçilik ve hamallık olarak görülüyor. Türklerin en eski mesleklerinden olan demircilikle meşgul olanlarına ses çıkaran anlamında Çingan deniyor ancak bu söyleyiş biçimi Çingen'le karıştırılıyor imiş.

İçel; Mut Karaman yolu üzerindeki yerleşim alanlarında yaşayan Abdallar'a ait müstakil bir köy de varmış. Sarubucak adlı köyde cemevi olmamakla birlikte perşembeyi cumaya bağlayan gece muntazaman cem yapılıyor, köyün camisine gidenler de bulunuyormuş. Başlıca geçimleri çalgıcılık ve çiftçilik olarak zikrediliyor.

Malatya-Doğanşehir-Yuvalı; bu beldedeki Abdalların asıl geçim kaynakları çalgıcılık iken son zamanlarda kayısı yetiştiriciliği ile meşgul oldukları ifade ediliyor.

Adana-Ceyhan; Bu yöredeki Abdalların çok çeşitli enstrümanları ustaca kullanabildikleri, ancak çalgıcılıkla değil, ticaretle geçindikleri anlaşılmaktadır. Erkekler, eşlerini ticari malları koydukları minibüsle götürüyorlar kadınlar da satış yapıyorlarmış. Demircilik, at arabacılığı ve dişlik de görülen işlerden sayılıyor.

Afyon-Çay-Yeşilyurt da yine Abdal beldelerinden ve Alevi ritüellerinin en iyi şekilde yapıldığı belirtilen bölgelerden biri olarak geçiyor. Ancak semahların müzikal işlevi hatırlandığında Abdallar'ın yine tabii olarak müziğin içinde bulunacakları açıktır.

Kırşehir; Kırşehir Abdallar'ın yoğun olarak bulunduğu beldelerden biri olarak dikkat çekiyor. Abdallar'ın bir kısmına Deveciler deniyormuş. Aralarında Kürt Abdalı dedikleri bir guruptan da söz ediliyor. Abdallar bunların Abdal olmadığını Bozok'tan geldiklerini söylüyorlarmış. Bunlar klasik müzik çalgıları kullanmaları ile diğer çalgıcılardan ayrılıyorlarmış. Bozlak ustası Neşet Ertaş da bu beldededir.

Keskin; Yetiştirdiği müzisyenler bakımından bu belde de sıklıkla söz edilmektedir. Nitekim burada yaşayan Abdallar'ın tümünün müzisyenlik yaptıkları tespit edilmiştir. Burada yaşayan halk, Abdallar'a Türkmen Abdalı diyor. Keskinli Abdallar'a Savruklu Abdalı, Sivas ve Ankara Balışeyh'den buraya göçenlere Denek Abdalı deniyormuş. En tanınmış yöre müzisyenleri: Hacı Taşan, Seyit Çevik kemancı, Erol Cöke kemancı, Metin Öge zurna-kavalcı, Haydar Barın zurnacı, Şinasi Barın zurnacıdır.

Konya-Akşehir-Yarenler; Buralarda yaşayan Abdallar'a Teberler deniyor. Bunlar da çalgıcılıkla geçiniyorlar. Emirdağı, Ilgın, Yalvaç geldikleri yerler arasındadır. Akşehir Yenimahalle'de aralarına birkaç Çingene aile karışmış, onlara Mıniki diyorlarmış.

Finike-Yuvah Köyü; Abdallar Kâfi Baba türbesi etrafında yaşıyorlar. Kâfi Baba Kaygusuz Abdal'ın kırk dervişiyle birlikte Mısır'a gidip, Mısır Sultanının kızını ölümcül bir hastalıktan kurtardığı rivayet edilen bir erenmiş. (Aksüt, 2002 :29)

Abdalların günümüze müzik esnafı olarak taşındığı çeşitli araştırmalarda da açıkça ifade edilmektedir. Ejder Okumuş'un araştırmasında davulculuk mesleğine vurgu dikkat çekicidir.

“Abdalların temel geçim kaynaklarının davulculuk olduğunu söyleyebiliriz. Abdallar, günümüzde düğünlerde, asker uğurlamalarında, halk oyunlarında, çeşitli törenlerde, Ramazan Ayı’nda Sahurlarda davul çalarlar. Çoğu törenlerde zurna eşliğinde davul çalarlar. Genellikle de iki ayrı davul iki Abdal veya aşık tarafından çalınır ve bunlara bir veya iki zurnacı Abdal veya aşık, zurnalarıyla eşlik ederler. Abdallar, davulu belli bir para karşılığı çalarlar. Harcadıkları mesaiye göre fiyatlandırma yaparlar. Ancak bu fiyatlandırmanın katı olduğu söylenemez. Davulculuk, bazı istisnalar dışında Abdalların mesleği olarak görülmektedir. Davulculuk denildiğinde Abdallar akla gelmektedir. Abdallarla yapılan görüşmelerde davulculuktan yeterince para kazanamadıkları anlaşılmaktadır. Elde ettikleri gelirin kendi geçimlerine yetmediğini belirtmektedirler. Halkın eskisi gibi de eğlencelerde davula ilgi duymadıklarını ve gittikçe davulculuğun öldüğünü söylemektedirler” (Okumuş, 2005:6).

Aynı araştırmacı Abdallar’ın çalgıcılıktaki haysiyetli tavrını şu tarihi hikâye ile ifade etmektedir:

“K. Maraş’ta Abdal Halil Ağa’nın dinî hassasiyete sahip olmasıyla öğünürler. Abdal Halil Ağa, K. Maraş’ın kurtuluşunun efsanevi kahramanlarından biridir. K. Maraş’ta Abdal Halil Ağa Caddesi bulunmaktadır. Abdal Halil Ağa’nın torunu, kendisiyle yaptığımız görüşmede, Abdal Halil Ağa’nın dine ne kadar bağlı biri olduğunu özellikle söyler. Tabii diğer Abdallar da onunla gurur duyarlar. Abdal Halil Ağa’nın gerek K. Maraşlılar arasında gerekse Abdallar arasında önemli bir yerinin olmasının asıl sebebi, Fransızlar şehre girerken Ermenilerden Agop Hırlakyan’ın, istediği para karşılığında davul çalma teklifini “Bu din bahsidir beyim, aha şu davulumun kasnağını altın ile doldursan bu çomak bu davula vurmaz” (Hatemi, 2005: 593-626).

1. 3. Emirdağ’da Müzik Esnafı Olarak Abdallar

Çalışmamıza konu olan Emirdağ Abdalları yaşam tarzlarıyla ve sanatlarıyla dikkate alınması ve incelenmesi gereken bir grup olarak dikkat çeker. Abdalların müziğe doğuştan çok yetenekli oldukları ve bu işi bir aile mesleği şeklinde yürüttükleri görülür. Diğer esnaf kolları gibi müzik de belli bir görgü görenek ve uygulama ile beslenen bir sanattır. Emirdağ’da yaptığımız alan araştırmasında, Abdalların, eski devirlerdeki, saraç, demirci, keçeci gibi aile hatta oba-aşiret mesleği haline gelen bir tarzda müzik esnaflığı yaptıkları gözlenmiştir. Zannediyoruz bu yetenekle sanata, özellikle müziğe yönelme hallerinin oba olarak çok eski tarihlere dayandığı düşünülebilir.

Nitekim Osmanlı devleti mehter teşkilatı içinde mehtere bağlı olmayan ancak sefer zamanlarında mehterân-ı tabl ü alem'e katılan bir de esnaf mehteri denilen zümre vardır. Bunlar serbest müzisyenlerdir. Sefer olmadığı zamanlarda, düğün ve cemiyetlerde, güreş, cirit benzeri spor müsabakalarında, bazı toplanma geleneklerinde müzik icra ederler. Mehter çalıcıları olduklarından nakkare, davul, nefir, zurna gibi enstrümanlarda her türlü havayı çalacak derecede usta ve maharet sahibidirler. Hassa mehterine tabi olmadıkları halde, katıldıkları nevbetlere intibak edebilmeleri onların ustalıklarının göstergesidir. Diğer taraftan gezgin derviş, alp-ozan veya ordu-âşıkları diyebileceğimiz müzisyen profiline uygunluk gösterdiklerini de ifade etmeliyiz. Bu yetenekli ancak davalarına kendilerini vakfetmiş dervişler, bir taraftan sefer zamanlarında orduda bulunarak yeni kahramanlıkların hikâyelerini şahit olarak söylemeye, destan düzmeye devam etmişler, diğer taraftan çalıp söyledikleriyle askere moral ve ruh katmışlardır. Sulh zamanlarında ise köyden köye, beldeden beldeye dolaşarak yaşanan tecrübeleri, kahramanlıkları, acıları, sevdaları en etkili fakat yalın bir biçimde türkülere dökmeyi bilmişlerdir. Bunlar çoğunlukla gezgin Abdal dervişlerdir. Çalıp söyledikleri, hayali değil bizzat katıldığı seferlerden derledikleridir. Yani bu müzisyenin kendisi de Alp'tir, bu yüzden alp-ozan denilmiştir. Eski tarihi kayıtlarda elinde kâh nefir, kâh nakkare bulunan, üstü başı kılıksız ama pazıları güçlü Abdal resimleri, tam da alp-derviş ve müzisyen kavramlarını kendi şahsına münhasır bir şekilde birleştiren Abdal kavramıyla örtüşmektedir. Bu bakımdan Abdal zümresi denilen yapının Türklüğün macerasını söz ve ses sanatıyla söylemeyi görev addetmiş bir kol olduğunu söylesek yanılmış olmayız.

Diğer taraftan Abdallar gibi yine müziğe pek çok yetenekli olan bir başka grup da çingenelerdir. Bu grupların müzikle uğraşmaları ve dünyayı yok sayan serseri sefil giyinişleri, bu grupların birbirine karıştırılmasına sebep olmuştur (Köprülü,1935:355). Hâlbuki dikkatli bakıldığında bu benzerliğin şekli olduğu görülür. Çingene'nin dünyaya bigane imiş gibi görünüşü, dünyayı yok saymaktan kaynaklanmaz. Aksine ondan azami derecede kâh ve zevk almayı esas kabul eder. Her anının keyfini çıkarmayı bilir. Müzik bu yolda onu neşelendiren en iyi yoldaştır. Abdalın tutumu ise dünyanın fani olduğunu bilerek ondan yüz çevirmek esasına dayanır. İçli ve derunîdir. Gönlünün yanıklığına müziği deva kıldığı için onunla yoldaştır. Esasen Abdallar bu kavrayışta oldukları için Türkün türküsünü yakabilmiş, onun derdine tercüman olabilmıştır.

Abdallar, Türkiye dışında Afganistan, Çin, Azerbaycan, Türkmenistan gibi ülkelerde de yaşamaktadırlar. Yapılan çalışmalar, bunlarda yaşayan Abdallar'ın da özellikleri bakımından Türkiye'deki Abdallarla benzediklerini göstermektedir. Köprülü, Kafkas Azerbaycan'ındaki Abdallar köyünün de bilhassa âşıklar, yani saz şairleri yetiştirmekte meşhur olduğunu söylüyor (Köprülü, 1935;56).

Yakın zamanlara kadar Anadolu'daki Abdallar, halk arasında hikâyecilik, çalgıcılık ve oyunculukla şöhret kazanmışlardır. İlk bakışta fark edilen fiziki özellikleriyle Abdallar, Emirdağ'ın vazgeçilmez sembollerindendirler.

Emirdağ halkı arasında “Edeler” olarak da bilinen Emirdağ Abdalları da geçimlerini genellikle müzik icracılığı, yani çalgıcılıkla sağlarlar. Ede kelimesi ilk anda Osmanlı İmparatorluğunun manevi kurucusu Şeyh Edebali'yi çağrıştırmaktadır. Bilindiği üzere Şeyh Edebali, Vefai tarikatı mensubudur. Ancak yukarıda da bahsettiğimiz üzere Vefai tarikatı Abdalan-ı Rumu oluşturan tarikatlardan biridir. Bu sebeple Şeyh Edebali Vefai olmasının yanı sıra Anadolu Abdalları zümresine de mensuptur. Moğolcadan gelen Ece, en büyük adam, reis, üstat/efendi, muhterem gibi anlamlara gelir. On beşinci yüzyıl Osmanlı Türkçesinde kelime, “ece” biçiminden aynı anlama gelen “ede” biçimine dönüşmüştür. Balı ise, dönemin Osmanlı Türkçesinde yaygın olarak kullanılan bir şahıs adıdır (İnalcık; 1993,19–36). Emirdağ'da, insanlar birbirlerinin Abdal yahut başka boydan bir Türkmen olup olmamalarını önemsemeyip sıkı bir kaynaşma içerisinde. Halk, Abdallar hakkında soru sorduğumuzda bize hep olumlu cevaplar vermiştir. Abdalların, kendileri gibi Emirdağ'ın en eski sakinleri olduğunu, aralarında bu güne kadar herhangi bir husumet çıkmadığını ve Abdalların hayat felsefesi gereğince de bundan sonra çıkmasının mümkün olmadığını söylemişlerdir. Abdallar geçimini düğünlerde çalgı çalarak sağlamaktadırlar. Ve hemen her düğünde muhakkak suretle bir Abdal müzik topluluğu görmek mümkündür. Hatta düğünlerde çok alaka ve yakınlık görürler. Burada manidar olan şudur ki, hemen her düğünün vazgeçilmez icracıları olan Abdalları, düğünlere davetli olarak çağırıyor musunuz diye, köyün yaşlı sakinlerine bir soru yönelttiğimizde, sorduğumuz kişilerden “hayır onlar düğünlere sadece çalgı çalmak için gelirler, bunun haricinde pek çağırılmazlar” cevabını alıyoruz. Fakat Abdalların düğünlere davetli olarak çağırılmaması, onların davetliler arasında istenmemesinden dolayı değil, zaten yılın en fazla üç ayına tekabül eden düğün zamanının Abdalların

yegâne çalışma mevsimi olmasından kaynaklanmaktadır. Hal böyle olunca zaten senenin 9 ayını verimli geçiremeyen Abdalların yazın üç ay düğün zamanını çok iyi değerlendirmesi gerekmektedir.

Abdallar Emirdağ'ın alt kısmında bir mahallede birbirlerine yakın otururlar. Kendi aralarında komşuluk ilişkileri gayet sıcak ve samimidir. Fakat yine dikkatimizden kaçmayan bir nokta var ki o da Abdallarla diğer Emirdağlı vatandaşların, eskiden beri birbirlerini tanıyıp sevdiklerini söylemelerine rağmen, istisnaları saymazsak birbirilerine aile ziyaretlerinde bulunmamalarıdır. Ama bu Emirdağ halkı için bir ayırım değil doğal bir alışkanlık gibidir.

Emirdağ'da yaptığımız görüşmelerde, vatandaşlardan, Abdallardan hiçbir şekilde şikâyet edene rastlamadık. Onlar halk arasında hep alçak gönüllü, ağır başlı, güler yüzlü, namuslu ve insancıl kişiler olarak biliniyor. Abdalların yaşayış şekli ilk etapta çingenelere benzetilse de, aralarında hiçbir bağ olmadığı her yönleriyle kendini belli etmektedir. Örneğin hepsi olmasa da, bazı çingene gruplara isnat edilen kapı kapı dilenme, büyüçülük yapma gibi birçok huy ve alışkanlıkların hiçbirine Abdallarda rastlanmamıştır. Ahlaki değerlerini her zaman en üst seviyede tutan ve sonuna kadar savunan Abdallar, kimseyle kavga etmezler, kimsenin kalbini kırmazlar.

Yukarıda da değindiğimiz gibi Emirdağ'da Abdalların asıl mesleği çalgıcılıktır ve bu mesleği icra edebildikleri yerlerden biri de düğünlerdir. Emirdağ'da bahar aylarıyla birlikte düğün sezonu da açılmış olur. Yurt dışına, özellikle Avrupa ülkelerine çok göç veren Emirdağ'da, yazın gurbetçilerin belirli zamanlarda yurda dönmesiyle adeta bir bayram havası hâkim olur. Abdallar en iyi kazançlarını bu düğün zamanlarında sağlarlar. Bunun haricindeki yaklaşık 9 ayda ise, normalde meslekleri olmayan ve bir meslek hüviyeti taşıyıp taşımadığı tartışılır olan işlerle uğraşarak geçimlerini sağlarlar. Tabii bu işler Abdalları bahar aylarına kadar taşıyan yan işlerdir, bunlarda çıraklık, şoför muavinliği vb. gibi asli olmayan destek mahiyetli işlerdir. Bunlardan da anlaşılacağı gibi yaz ayları Abdallar için çok büyük önem arz eden bir süreçtir. Çünkü yukarıda bahsettiğimiz kışın çalışma imkânına Abdalların pek azı sahip olabilmektedir.

Abdallar düğün mevsimi geldiğinde Emirdağ'ın belli yerlerinde iş alabilmek için beklerler. Eskiden ilçenin merkezinde beyaz saray denilen bir yapının önünde gruplar halinde beklerlerken, şimdi birçoğunun bu amaçla bir yazıhane tuttuğunu ve düğünlerle

ilgili iş görüşmelerini burada yaptıklarını görüyoruz. Yazıhanesi olmayanlar ise yukarıda da bahsettiğimiz gibi merkezi bir yerde, ya ayakta ya da bir kahve taburesi üzerinde akşama kadar iş beklemektedir. Buradan da anlaşılacağı gibi Abdalların mesleki hayatı çeşitli zorluklar içerisinde.

Abdallar düğünlere gitmek için kendilerine gruplar oluşturmuştur. Her grup ortalama 3–4 kişiden oluşur. Düğün sahibi genelde ya daha önceden bildiği, çaldıkları düğünlere katılıp beğendiği bir grupla anlaşır, ya da yakınları tarafından tavsiye edilmesi suretiyle düğünü için bir grup seçer. Her grubun bir başı vardır ve görüşme onunla yapılır. Tabii bu görüşmelerde pazarlık ta yapılmaktadır. Genellikle grupların istedikleri fiyat birbirilerine yakındır. Tabii bu fiyat, düğün sahibinin ve düğüne gelmesi muhtemel kişilerin iktisadi durumu ile ilgili değişebilir. Çünkü düğün sahibi zenginse ortaya yani müzisyene verilen bahşış o derece yüksek meblağlara ulaşacaktır. Bunu bilen Abdallar düğün sahipleriyle pazarlığı bu durumu göz önüne alarak yaparlar.

Tabii mesleki zorluklar sadece iş beklerken değil iş esnasında da bırakmıyor Abdalların peşini. Emirdağ Abdallarından Haydar BAŞKAYA ile yaptığımız görüşmede bize “ eskiden düğünler 3–4 gün olurdu ve çok yorucu geçerd, düğün bittiğinde bizim de tüm enerjimiz bitmiş olurdu” diyerek durumun güçlüğünü ifade etmiştir. Fakat artık Emirdağ’da düğünler bir gün içinde yapıldığı için eskisi kadar yorucu olmamaktadır. Bir defa şu ifade edilmelidir ki Abdallar, müzik icra etmeyi çok seviyorlar. Ve kendi aralarında bir orkestrasyon mantalitesi oluşturmuşlardır. Cümbüş, klarnet, ud ve ritim saz, Abdalların düğünlerde kullandıkları sazlardır. Günümüzde bütün folklorik unsurların varlığını tehdit eden teknoloji, müziğin ve müzik enstrümanlarının da asli ve geleneksel icra özelliklerinden koparak, basit, ustalık gerektirmeyen ve folklorik unsur içermeyen bir icra yöntemiyle ifade edilmesine neden olmuştur. Abdalların hepsi sanki ağız birliği yapmışçasına Köroğlu’nun o meşhur sözünü kendilerince değiştirerek terennüm etmektedirler: “ Org icat oldu mertlik bozuldu”. Evet, büyük şehirlerdeki düğün salonlarında hâkimiyeti tartışılmaz olan org, artık Anadolu’da da geleneksel müzik geleneğini bozmaya başlamıştır. Emirdağ’da yaklaşık 7 yıldır düğünlerde org çalınmaktadır. İlk olarak Abdal olmayan kişiler tarafından düğünlerde çalınmaya başlanan org, daha sonraları Abdallar için de zorunlu bir tercih olmuştur. Hal böyle olunca sadece Abdallar değil, iyi kötü org çalmayı öğrenen herkes düğün piyasasına

girmeye çalışmış ve Abdalların tek iş sahası olan bu alanda gereksiz bir rekabete ve kalitesizliğe neden olmuştur. Ve zamanla org hâkim hale gelmiştir. Çünkü halk 4 kişilik bir saz ekibinin yaptığı işi orgun tek başına yapabiliyor olduğunu sanmakta, tek kişiye verilen ücret 4 kişiye verileden daha az olduğu için de, işin kalitesini düşünmeden ucuz olanla anlaşmasını yapmaktadır. Bu Abdalların en büyük mesleki sorunlarından birisidir. Tabii bu konu Abdalların mesleki sorunu olmasıyla birlikte Türk Musiki Folkloru içinde bir bozulma unsurudur. Çünkü belki de asırları bulan bir musiki geleneğinin ve çalgılarının yerini şimdi elektronik ve dijital sesler ve çalgılar almaktadır.

1. 4. Emirdağ'da Mûsikî Geleneği

Emirdağ, köklü müzik geleneğine sahip olan ilçelerimizden biridir. TRT Repertuarında bulunan ve yıllardır adeta hafızalarımıza kazınmış türkülere ev sahipliği yapar. Emirdağ türkülerinin üreticileri kesin olarak bilinmemekle birlikte, kaynak kişilerin birçoğu bugün hala hayattadır. Üretim aşamasında bir bütünlük gösteren Emirdağ, bugün icra anlamında yetkiyi tamamen Abdallara vermiş gibidir. Özellikle de çalgı çalma işini. İlçede Abdal olmayan icracıların da olmasına rağmen, profesyonel müziği Abdallar yönlendirmektedir. İlçede önde gelen ve Abdal olmayan kaynak kişiler arasında Pınar Halaç, Cengiz Akın (Merhum), Metin Akın, Fakı Edeer bulunurken, İsa Başkaya, Haydar Başkaya ve Ali Ekber Özdemir gibi isimler de Abdal kaynak kişileri temsil eder.

Emirdağ musiki geleneği, düğünlerde, kınalarda ve müzikli dost meclislerinde devam ettirilmektedir. Emirdağ'da herkes iyi kötü müzikle ilgilidir. Hemen herkes Emirdağ türkülerini ezbere bilir ve oku bakalım bi Gaba Hava dendiğinde, sesinin en yüksek perdesinden başlar okumaya. Yukarıda saydığımız ud, cümbüş, klarnet ve darbuka gibi sazların yanı sıra, bağlama da yavaş yavaş Emirdağ müzik kültürü içine girmeye başlamıştır.

Farklı boyların farklı güzergâhlardan gelerek, zengin bir Türkmen kültürü oluşturduğu Emirdağ ilçesinde müzik, üzerinde itina ile durulması gereken bir alandır. TRT Türk Halk Müziği Repertuarında birçok örneği bulunan Emirdağ türküleri söz yapısı, içeriği ve müzikal özellikleriyle ilgi çekmektedir. Bünyesinde birçok makam dizisi barındıran Emirdağ türküleri Ege bölgesinde bulunmakla birlikte Orta Anadolu tabir ettiğimiz iç

Anadolu bölgemizin müzik hissedişini de bünyesinde barındırmaktadır. Özellikle bozlak bölgesi diye tabir edilen orta Anadolu bölgesinin sıkça kullandığı bozlak KTM ne göre ise kürdi ismini alan makam dizisinin sıkça kullanılması dikkatimizi çekmiştir. Bu dizi la sesini karar ses olarak kabul edip si bemol değiştirici sesinin kullanılması ve yaklaşık bir oktav ses aralığında seyretmesi özelliğini taşımaktadır. Emirdağ'da da yukarıda belirttiğimiz hususiyetlere sahip olan birçok türkünün var olduğu bilinmektedir. Zaten bu bölgelerin müzikleri incelendiği zaman Kırşehir ile aralarındaki ritim ve melodik olarak ortaya çıkan benzerlik bizi bu çalışmayı yapmaya sevk etmiştir. Bilindiği üzere Kırşehir, Abdalların en yoğun olarak yaşadığı illerimizin başında gelmektedir. Bunun yanı sıra Kırşehir ciddi bir müzik birikimine sahiptir ve bu birikimin ve üstün icra geleneğinin temsilcileri Abdallardır. Muharrem Ertaş, Çekiç Ali ve bu gün hala Türk ozanlık geleneğinin yegâne temsilcisi Neşet Ertaş'ın bunların başında geldiğini yukarıda belirtmiştik. Emirdağ ilçesinde de Abdal nüfusunun olduğu göz önünde bulundurulunca, buradaki zengin müzik birikiminin temelinde Emirdağ Abdallarının olduğu ihtimali üzerine gidilmiştir. Fakat yaptığımız araştırmamızda Emirdağ Abdallarının, müzik üretimi konusunda Emirdağlı diğer Türkmenlerden daha çok bir paya sahip olmadığını gözlemledik. Daha doğrusu icra aşamasında başı çeken Abdallar üretim safhasında böyle bir öncülüğe sahip değildir. Zaten Emirdağ türkülerine bakıldığında bugün sadece kaynak kişilere ulaşılmaktadır ve türkünün yakıcısı hakkında net bilgiler elde edilememektedir. İstisna olarak yakıcısının bilindiği hatta yakın zamana kadar hayatta olduğu bilinen türküler de mevcuttur.

1. 4. 1.Emirdağ Musikisinde Konu

Emirdağ türküleri çeşitli konular içermektedir. Türkülerimizin genelinin konusu olan aşk ve ölüm teması, Emirdağ türkülerinin de konularının başında gelmektedir. Sevdiğine duygularını anlatmak isteyen, ya çeşme başında su doldururken, ya suya giderken veya sudan gelirken, ya da bir düğünde veyahut kına da, bir dörtlük ile hislerini ifade etmiştir. Bunun yanında bir yakınını kaybeden kişi de yüreğinden geldiği gibi bir ağıtlı bu acıyı dile getirmektedir Emirdağ' da. Karadeniz'de atma türkü olarak tabir ettiğimiz doğaçlama maniler söyleme geleneği, Emirdağ'da da düğün, kına gibi ortamlarda kızlar ve erkekler arasında adeta bir atışma gibi devam etmektedir. Türkü sözlerinin konularına bakıldığında çoğunlukla, harman, ekin, yayla gibi konuların

işlendiği görülmektedir. Bu durum, yörenin coğrafi şartlarının ve bu şartlara göre belirlenmiş yaşam biçiminin, türkülerin konularının belirlenmesinde etkin bir rol oynadığını göstermektedir. Harman zamanı yaşanan bir ayrılık, bir Emirdağ türküsünde şöyle ifade edilmiştir:

Harmana sererler sarı samanı

Hiç gitmiyor Emirdanın dumanı

Gel otur yanıma canım sevdiğim

Ayrılık mı olur harman zamanı

Bu örnekte aşk, ayrılık ve sosyal yaşam yani harman sürme geleneği işlenmiştir. Bunun yansira eşkıyalık gibi konularda işlenmiştir Emirdağ türkülerinde. Gıldolak adlı eşkıya için yazılan bu türkü, bahsi geçen konu ile ilgili güzel bir örnek teşkil etmektedir.

Gıldolağın eğlencesi gara daş

Ne anam var ne babam var ne gardaş

Beşli mavzer olsun bana arkadaş

Alınan avlandım ona yanarım

Ceviz dalı gibi sallanamadım

Mavzer omzumda davranamadım

Dostum düşmanımış ben bilemedim

Ben bir ela gözlü yardan ayrıldım

Burada da Gıldolak isimli bir eşkıyanın, askerler tarafından vurularak öldürülmesinin ardından, bu eşkıyanın karısı tarafından yakılan bir ağıt ele alınmaktadır.

Bunların haricinde Emirdağ'da, ağıt dediğimiz, ölen bir kişinin ardından yakılan türkülerde sıkça rastlanan bir türdür. Genelde ölen kişinin yakınları tarafından o kişiyi

anlatan iyi özelliklerinden yahut ölüm şeklinden bahseden bu ağıtları yakan kişinin, merhumun bir yakını olması şart değildir. Bir cenaze olduğunda ağıtçı kadınlardan biri ya da bir kaç çağırılıp merhum için ağıt yaktırılır. Ağıt, Emirdağ musiki folklorunda köklü bir yere sahiptir. Ölünün ardından ağıt yakmak, olmazsa olmaz bir gelenek haline gelmiştir, keza ölüp de kendisi için ağıt yakılmayan kişiye garip gitti denmektedir. Ömer Faruk Yıldızkaya “Emirdağ’da Ağıt Geleneği” adlı makalesinde ağıtçılık hakkında şunları yazmıştır.

Ağıt geleneği sadece Emirdağ’da yaşayan Türkmenler arasında değil, Emirdağ’dan çeşitli vesilelerle göç edenler arasında da halen devam etmektedir. Bununla ilgili bir anekdotu sunmak istiyorum. Avrupa ülkelerinde, özellikle Belçika’da 30.000’e yakın Emirdağlı yaşamaktadır. Bunların birçoğu her yıl yaz aylarında yıllık izne gelirler. Benim de çok yakın akrabalarım orada bulunuyor. Kendilerine, Belçika’da ölenler için ağıt yakıp-yakmadıklarını sordum. Ağıtçılığı ile de tanınan dayımın hanımı Gülsüm Tapmaz " ağıt yakılmaz mı hiç? 3-5 kadın birleşir höyküre höyküre ağlarız..." dedi. Hatta, Emirdağ’da ölen yakınları için de toplaşıp ağıt yaktıklarını söyledi. Emirdağ’da ağıt, ölüm hadisesinin oluş şekline göre, ölü kalkmadan veya kalktıktan sonra yakılıyor. Ama asıl ağıt yakma âdeti, ölü kalktıktan sonra başlar. Çünkü ancak o vakit bütün eş, dost ve akrabalar "başsağığına" gelirler. Fakat bu gelenler ölü sahibini teselli edecekleri yerde onun dertlerini tazeliyorlar. Ölüye gidip de ağlamamak ayıp sayılıyor. Ölü evine gelenlerin kimi "vah tuf"la dizlerini döğer, kimisi de ağıt söyleyerek bir görevi yerine getirmek, ölene fazla yandıklarını göstermek için ağlamaktadır. Kafiye tutturmakta güçlük çeken ağıtçılar bilinçli olarak hıçkırarak ağlarlar. Söyleyişe uygun kafiyeyi bulduktan sonra da kaldıkları yerden devam ederler. Daha da bu yükün altından kalkamayanlar bayılmayı ve kriz geçirmeyi çare olarak görürler. Bayılma olayına "diş kitlenmesi" denir. Birkaç kadın tahta kaşığı sapıyla dişleri açarak bayılan kadını ayıltmaya çalışırlar. Ayılan kadın ağıda kaldığı yerden devam eder.

Emirdağ’da ağıt yakmakla tanınan kadınlar vardır. Topakkız (Gülsüm Köse), Halide'nin Döne (Döne Öksüz), Almalı Hanım (Akın) gibi yörede ünlü ağıtçı kadınların 60–70 yıl önce söylediği ağıtlar günümüze kadar gelmiştir. Emirdağ’da ağıt yakanlara herhangi bir ücret ödenmez. Bu iş dostluk için "hasbi" olarak yapılır. Ağıt yakan kadınların yanına "soyka" adı verilen ölünün elbisesi getirilir. Tabii ki bu hadise hisleri biraz daha kamçılar. Eğer ölü sahibinde de ağıt yakmak kabiliyeti varsa o vakit ağıt dialog şeklini alır. Bir dörtlük ağıt yakan, bir dörtlük ölü sahibi söyler. Buna orada bulunan başka kadınlarda dörtlüklerle iştirak edebilir. Karşılıklı söylenen dörtlükler bazen soru-cevap,

bazen de atışma ve taşlama şeklini almaktadır. 1928 yılında Çıka dayı tarafından öldürülen Cerci(Yusuf Kalender)'ye Bacısı Topakkız (Gülsüm Köse) ile Topakkız'ın kızlarından Fatma Tapmaz, Telli hanım ve Ekiz Türkmen'in karşılıklı söyledikleri ağıdı sunuyorum:

Fatma Tapmaz:

Kumaştan işlikte kadife yelek
Beylere düşmemiş boyalı konak
Dilerim dayım da sağlığına dilek
Gurbanlar olurum Cerci Dayıma
Güzel gelinlerin harcı dayıma

Topakkız:

Anamın oğlu da çınar ağacı
Beş çobanı vardı üçü deveci
Duymuşda geliyor şu Deli Hacı
Hacı gelmeyince Çıka vurulmaz
Beyime beyime Cerci beyime
Güzel gelinlerin harcı beyime

Fatma Tapmaz:

Aşağıdan gelen onun yaylısı
Parıl parıl parıldıyor aynısı
Bir değilidi de iki karısı
Dayımı dayıma Cerci dayımı
Güzel gelinlerin harcı dayıma

Topakkız:

Ağam ata biner doğan kuş gibi

Cemalettin ile bir kardeş gibi
Geldi geçti hayalinen düş gibi
Gurbanlar olurum yaralı beyim
Bozhöyük buraya aralı beyim

Fatma Tapmaz:

Ayağına giyer parlak ilastik
Yaylısının içi al yeşil yastık
Mahşeremi kaldı şu bizim küslük
Gurbanlar olurum Cerci dayıma
Güzel gelinlerin harcı dayıma

Telli Hanım:

Açın pencereyi yeller işlesin
Kürkünde de yaz davarı kışlasın
Karıları istilahlı boşlasın
Gurbanlar olurum Cerci dayıma
Güzel gelinlerin harcı dayıma

Ekiz Türkmen:

Sabahleyin kalktım poyraz havası
Gaterlenmiş çaldan gelir devesi
Bu dünyada kalmışımış havası
Gurbanlar olurum Cerci dayıma
Güzel gelinlerin harcı dayıma

Fatma Tapmaz:

Topakev tutardı halat urganlı

Karyolada yatar balâ yorganlı
Hocaya da gider önü kurbanlı
Gurbanlar olurum Cerci dayıma
Güzel gelinlerin harcı dayım

Topakkız:

Averen'de kırkırdı yapağı
Sürüden kıymetli tombul köpeği
Çıka dayı boşmu buldu sokağı
Gurbanlar olurum Cerci dayıma
Güzel gelinlerin harcı dayıma (Yaldızkaya;E 2006. 12)

1. 4. 2. Emirdağ Musiki Folklorunda Söz Unsuru

Emirdağ musiki geleneğinde söz unsuru şüphesiz büyük bir önem taşımaktadır. Ağırlıklı olarak sözlü eserlerden oluşan Emirdağ türkülerinde, Anadolu'nun bütün yörelerinde olduğu gibi hece vezni kullanılır. Yedili ve onbirli hece düzeni en çok kullanılan kalıp şekilleridir. Genelde acıklı seveda, ayrılık, askerlik, harman, yayla, ekin, düğün, kına, eşkıyalık gibi konuların ustaca işlendiği bu sözlerde kafiye kullanımına özellikle dikkat edilir. Çoğunlukla dörtlüklerden oluşan kıtalar, çeşitli kafiye düzenleri ile şekillendirilmiştir.

Örneğin:

Emirdağı derler engin ovalı

Kuyular kazdırdım maden kovalı

Yok mu içinizde ağzı duvalı

Duva edin ben yârimi alayım

Bu sözler koşma olarak yazılmakla birlikte kafiye düzeni A+A+A+B olarak inşa edilmiştir ve dört mısradan oluşmaktadır.

Ovalı	A
Kovalı	A
Duvalı	A
Alayım	B

Bir başka örnekte ise yine dört mısra ve 11 li hece ölçüsüyle yazılmış fakat kafiye düzeni değişik olan bir kıta çıkıyor karşımıza.

Ver yarım de yüzüğünü saklayım

El içinde parmağıma takmayım

Seni bırakır da bir yar seversem

Yedi sene döşeğimsen kalkmayım

Yukarıda ki örnekte de kafiye düzeni A+A+B+A olarak inşa edilmiştir ve bu kıta da dört mısradan oluşmaktadır.

Saklayım	A
Takmayım	A
Seversem	B
Kalkmayım	A

Bunların haricinde yine 11'li hece ölçüsü ile yazılıp beş mısradan teşekkül eden türkü nazım biçimli eserler de mevcuttur.

İhsan davar keser bir eli kanlı

Ne bir dayısı var ne de bir emmi

Kasaplar içinde gül edem ünlü

Anamın oğlu da gurban oluyum

Gül gardaşım ben yerine ölüyüm

Verilen örnekte kafiye düzeni A+A+A+B+B şeklinde olup ilk üç mısra aynı kafiye ile diğer iki mısra ise ilk üçlüden farklı bir kafiye ile oluşturulmuştur.

Kanlı	A
Emmi	A
Ünlü	A
Oluyum	B
Ölüyüm	B

Bir başka türküde de 7 heceli bir dördlük karşımıza çıkmaktadır

Tren gelir hicazdan

Dudakların kirazdan

Sana bir çift sözüm var

Şimdi değil birazdan

Bu örnekte de kafiye şeması A+A+B+A şeklinde olup yukarıda verdiğimiz ikinci örnekteki 11'li hece ile yazılmış olan dördütle aynıdır.

Hicazdan	A
Kirazdan	A
Sözüm var	B
Birazdan	A

Yukarıda ki örneklerde de görüldüğü üzere, Emirdağ türkülerinin söz yapısında Türk halk edebiyatındaki nazım biçimlerinin birçoğu kullanılmaktadır.

Emirdağ kültürüne genel olarak baktığımızda, yine genel türkü yapımızda ki gibi söze dayalı bir müzik geleneğine sahip olduğu görülmektedir. Bu türkülerin ağırlıklı olarak yaşanmış ya da sürekli yaşanan olaylara dayandığı ve bu eksen etrafında inşa edildiği görülmektedir. Çok çeşitli söz yapılarının bulunmasının yanı sıra, aynı dördlüklerden,

bir veya iki mısra değiştirilerek farklı bir dörtlük meydana getirildiği de dikkati çekmektedir.

Türkülerin usul yapılarının genelde basit 2/4 lk usulde olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında Emirdağ folklorunda sayıca az da olsa 9 ve 5 zamanlı usl yapısına sahip olan türkülerde mevcuttur. Kırık hava formundaki türkülerin yanı sıra, serbest ritimli türküleri de sayıca fazladır. Ağıtlar ve gaba havalar genellikle ilticalen meydana gelip, daha sonradan hatırda kaldığı ölçüde muhafaza edilmektedir. Gaba havaların geneli serbest ritimli olmasının yanında ağıtların genel olarak usull icra edildiği bilinmektedir. Bunların haricinde derlenen bozlak rneği Emirdağ'da ilk olmasının yanı sıra, Abdal olan Ali Ekber zdemir den derlenmiştir. Bozlak, genelde Kırşehir ve Kırkkale dolaylarında yine Abdallar tarafından üretilip icra edildiğinden, Emirdağ'da örneğine rastlanması, iki yörenin Abdalları arasında müziksel bir benzerliği çağrıştırmaktadır.

Emirdağ türkülerinin makamsal çeşitliliğe sahip olduğunu daha önce belirtmiştik. Kürdi, hicaz, hüseyini ve hüzzam makam dizilerinin sıklıkla kullanıldığı türkülerde, birden çok makam dizisine geçiş yapıldığı da görülmektedir. Hatta Emirdağ Abdallarından derlenen Emirdağ Kırklar Semahında birden fazla makam dizisinin kullanılmasının yanı sıra, türkü içinde usul değişikliğine de rastlanmıştır.

1. 4. 3. Emirdağ'da Halk Müziği Araştırma ve Derlemeleri

Emirdağ'da bugüne kadar birçok derleme çalışması yapılmıştır. Bunlar geniş kapsamlı çalışmalar olmamakla birlikte, her biri bir sonra ki çalışmaya rehberlik etmiştir. Bizim çalışmamıza da rehberlik eden mer Faruk Yaldızkaya'nın hazırladığı "Emirdağ Türküleri" adlı kitapta kendisi, daha önceki çalışmalar hakkında şunları söylemiştir.

"Emirdağ'da ilk halk müziği derlemesi Osman Attilâ tarafından yapılmıştır. Osman Attilâ; Suvermez Köyü'nden Gardiyan Kâmil (Kâmil Karanfil), Pörnek Köyü'nden Kadir ztrk ve mer Ltfi Torun'dan derlediği türkülerin sözlerini " adlı kitapta yayınlanmıştır.

Osman Attilâ'nın derlediği ve kitabında "Pörnek Türküsü" olarak yayınladığı türküyü; Muzaffer Sarısözen, askerliğini Afyon'da yaparken türküyü öğrenen ve saz almasını da

bilen, Giresun - Bulancak'lı Kadri Üstündağ'dan derleyip, notaya alarak, 1975 yılında "Ben Giderim Oduna " adıyla TRT Türk Halk Müziği repertuarına kazandırmıştır.

Emirdağ türkülerini ilk notaya alma çalışması, Emirdağ Lisesi'nde müzik öğretmenliği yapan Faruk Eker tarafından 1983–1984 yıllarında, bazı türküler notaya alınmak suretiyle yapılmış; ancak yayınlanmamıştır.

Kültür Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesi (Günümüzde Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü) 18–30 Mart 1986 tarihlerinde Şube Müdürü Mahmut Bahadır başkanlığında, Yener Altuntaş, Celâl Erdem, A. Çetin Çelik ve Figen Yandımata'dan kurulan bir ekibi Afyon saha araştırmasına göndermiştir. Ekip, Emirdağ bölgesini şahsımızın rehberliğinde gezerek, Karacalar Köyü'nden ve yörede "sini i çalıp, türkü söylemesiyle tanınan" Kepaze'nin Nuri (Nuri İn) ve Âşık Yoksul Derviş (Şemsettin Kubat)'den derlemeler yapmıştır.

TRT Türk Halk Müziği Repertuarı'nda altı Emirdağ türküsü bulunmaktadır. Bunlar; "Erzurum'dan Çevirdiler", "Ben Giderim Oduna", "Evlerin Önü Bir Kötü Yokuş", "Emirdağı Birbirine Ulah", "Zalim Poyraz" ve "Evlerinin Önü Yoldur (Al Fadimem)" adlı türkülerdir” (Yaldızkaya, 2006.12).

1. 4. 4. Derlenen Türkülerle İlgili Çeşitli Bilgiler

Çalışmamızda derlediğimiz türkülerin, bir kısma yıllar önce farklı kişiler tarafından derlenmiş olup geri kalan kısmı ise ilk kez tarafımızdan derlenmiştir. Daha önce derlenen türkülerini yıllar sonra tekrar derlediğimizde, geçen süre zarfında bir takım değişiklikler olduğu tespit edilmiştir. Zaten yıllar önce derlenmiş bir türkünün sonradan yeniden derlenmesindeki amaç, zaman içinde meydana gelen değişiklikleri ortaya çıkarmaktır.

Örneğin: 1990 yılında Pınar Halaç' tan alınan Basmam Yaylanıza adlı türkü, hem müziğinde hem de sözlerinde bir takım değişikliklere uğramıştır.

Basmam Yaylanıza

Basmam yaylanıza bir daha basmam

Nerden geliyon gül yüzlü yosmam

Ata binmeyince umudu kesmem

Sözünün üstünde dur allı gelin

Bu dörtlük türkünün ilk kıtasıdır. İlk derlenmiş hali olup, bizim derlememizde sözlerinde bazı değişiklikler tespit edilmiştir. İkinci mısradaki “nereden geliyon” kısmı “yayladan geliyor” olarak değişikliğe uğramıştır.

Bülbüle Su Verdim

Bir diğer örnek de 1992 yılında Fakı Edeer’ den derlenen “Bülbüle Su Verdim” adlı türküdür. Aynı türküyü biz derlediğimizde çalım şekli bakımında bazı farklılıklar tespit ettik. İlk derlemede çoğunlukla onaltılık notalardan oluşan türkünün, bizim yaptığımız derlemede otuz ikilik notalarla icra edildiğini tespit ettik. Türkünün hızı değişmemiş fakat çalım tekniğinde bir gelişme ve ajelite kaydedilmiştir. Bunun yanında daha önceki derlemede olmayan üç kıta kaydedilmiştir. Tahminimizce bu dörtlükler daha öncede vardı fakat kaynak kişi ya bunları bilmiyordu yahut bunları okumayı gerekli görmedi. İlk kaynak kişi olan Fakı EDEER Belçika’ da ikamet ettiği için bunu kendisine soramadık.

Dönenin Ağdı

Dönenin Ağdı ismi ile 1991 yılında Pınar Halaç’ tan derlenen türkü, bizim tarafımızdan Ali Ekber Özdemir’den tekrar derlenmiştir ve sözlerinde ve müziğinde değişiklikler tespit edilmiştir. Türkünün ilk dörtlüğünün ikinci mısrası olan Babamın elinden hallerim yaman sözü, ilk derlemede bir kere okunmaktadır. Bizim derlememizde ise iki kere okunmaktadır. Emirdağ türkülerinin genel müzik hareketlerine bakıldığında, ikinci mısraların genellikle tekrar edildiği görülür. Aynı türkünün daha önce okunmayan bir dörtlüğü de tarafımızdan derlenmiştir.

Emirdağ Kırklar Semahı

Çalışmamızın ana başlıklarından olan Emirdağ Abdallarının, Cem törenlerinde çalıp söyledikleri bir semah olan “Emirdağ Kırklar Semahı”, bu çalışmada tarafımızdan derlenmiştir. Kendileri yıllardır bu semahı bildiklerini ve çalıp söylediklerini ifade etmişlerdir. Bugüne kadar yapılan derleme çalışmalarında neden derlenmediği konusunda bir fikrimizin olmaması ile birlikte Emirdağ’daki tüm Abdalların bu semahı bildiklerini ifade etmeliyiz. Ali Ekber Özdemir’ in cümbüş ile çaldığı ve ortamdaki

herkesin söylediği bu türkü icra edilirken, iki kişi de semah dönmüştür. Şunu söylemeliyiz ki, Abdallar bu türküyü okurken farklı bir ifadeye bürünmektedirler. Türkü bittikten sonra da dua ve sefalaşma bölümüyle semah dönmeyi de bitirmiş olurlar.

Bu türkü, müzikal manada Emirdağ müzik karakterine uymamaktadır. İki bölümlü olan türküde iki kere usul değişmektedir. Bu yönüyle diğer Emirdağ türkülerinden ayrılmaktadır. Bu semahın, Türkiye'nin birçok yöresinde karşımıza çıkan semah türündeki türkülerle formal olarak benzerliği bulunmaktadır. Bu da Abdalların Anadolu'daki diğer alevi zümrelerle olan kültürel ortaklığını açıklamaktadır. Hiçbir nota bilgisi olmayan insanların bu denli değişik bir türküyü aksatmadan okumaları da Abdalların geleneksel olarak müzik esnafı olduklarına en belirgin işarettir.

Emirdağlarına Kara Gidelim

Yıllar önce farklı bir isimle derlenmiş olan Emirdağlarına Kara Gidelim adlı türkü, bazı farklılıklar tespit edilerek tarafımızdan tekrar derlenmiştir. Bu türkünün icrasında Abdallar, oldukça ağır bir metronomda seyretmektedirler. Türküye girmeden önce Emirdağ Abdallarından Şükrü, klarnet taksimi yapmış ve türkünün kullandığı bütün seslerde seyretmiştir. Ardından darbukadan alınan bir es ile tüm sazlar türküye girmiş ve söz kısmına gelinmiştir. Haydar Başkaya söze girmiş ve Klasik Türk Müziği üslubuna daha yakın bir tavırla okumaya başlamıştır. Tabii bu okuma Emirdağ ağzını yansıtmamaktadır. Fakat çalınan sazların genelde KTM sazları olduğu göz önünde bulundurulunca böyle bir okuma üslubu da yadırganmamaktadır.

Türkü bu güne kadar Emirdağı Birbirine Ulalı ismiyle bilinip icra edilmektedir. Bunun sebebi türkünün ilk kıtasının bu sözlerle başlamasıdır. Fakat bizim derlememizde türkünün adı Emirdağlarına Kara Gidelim'dir. Çünkü türkünün bugünkü okunuşunda ilk kıta bu sözlerle başlamaktadır.

Eski Su vermez

Derlediğimiz bir diğer türkü de Eski Suvermez'dir. Suvermez Emirdağ'ın bir köyüdür. Türkünün sözlerinin ilk mısrası Su Vermez olarak başladığı için türkü de bu adı almıştır. Fakat daha sonraları farklı sözlerle de okunduğu için bu türkünün ilk haline Eski Suvermez denmektedir. Emirdağ Abdallarının yanı sıra Pınar Halaç ve Ahmet Akın'ın da katıldığı ve bizim tertip ettiğimiz bir müzikli mecliste bu türkü de icra

edilmiştir. Çok renkli ve eğlenceli bir ortamda icra edilen türkü genellikle Pınar Halaç ve Ali Ekber Özdemir'in karşılıklı atışmalarıyla okunmuştur. Türküye başlanmadan daha önce okunmayan sözleri varsa onları da okumalarını istediğimiz kaynak kişiler, ilk olarak tarafımızdan tasnif edilen sözlerle türküyü okumuşlardır. O vakte kadar türkülerin hepsi toplu çalınarak icra edilmişti fakat bu türküde sadece Ali Ekber Özdemir cümbüş çalmış ve okumaya ilk o başlamıştır. Sonrasında Pınar Halaç karşılık vermiştir. En sonunda da meclisteki diğer kişiler de bildikleri kıtaları okudular ve türkü bu şekilde bitti. Daha önceki Suvermez türküsüyle bu türkünün müziği, birbirlerine çok benzemekle birlikte farklılıklar da ihtiva ediyordu. Fakat okunan sözler tamamen orijinal ve yenidir.

Gaba Hava

Emirdağ da ilk olarak tarafımızdan derlenen bir diğer türkü ise gaba hava örneğidir. Gaba hava bu yörede serbest ritimli türkülerdendir. İcrası esnasında da hiçbir enstrüman kullanılmamaktadır. Serbest olduğu için de tek kişi tarafından okunur. Gaba havanın belirli bir melodik düzeni vardır. Genellikle aynı müzik üzerine farklı sözler oturtularak okunan gaba havada, melodi pek değişmediği için sözün hece yapısı da değişmemektedir. Çoğunlukla on birli hece ölçüsünde sözler kullanılmaktadır. Bu türküyü, Emirdağ'da tertip ettiğimiz meclislerden birinde Ali İhsan Korkmazer' den derledik. Ali İhsan Korkmazer Belçika'da yaşamaktadır ve Emirdağ her sene yaz aylarında gelmektedir. Bulduğumuz mecliste türküler okunurken, kendisi birden bu gaba havaya başladı (başlamış) ve ilk dördünlüğünü okumuştur. Arada bir dakika gibi bir sürede sohbe döndü ve ardından ikinci dördünlüğü ve ara vermeden üçüncü dördünlüğü okudu. Üç kıtanın da müzik kısmı aynıydı fakat okurken çok efkârlı bir hal içine girdiği dikkatimizi çekti. Gurbet faktörünün Emirdağlılarda ciddi bir hüznün kaynağı olduğu aşıkardır.

Gıcılar da Zalım Poyraz Gıcılar

Bu türkü ilk olarak 1987 yılında derlenmiş ve tasnif edilmiştir. Fakat biz, yaptığımız derlemede bu türkünün, bugün çok daha farklı sözlerle ve değişik melodik kalıplarla icra edildiğini tespit ettik. İlk derlemede türkünün usulü 20 zamanlı olarak kaydedilmiş fakat bizim derlememizde türkü 2 zamanlı icra edilmiştir. Türkünün seyrinde de birtakım farklılıklar vardır. Bunun haricinde ilk derlemede kaydedilen sözlerde de

değişiklikler mevcuttur. Pınar Halaç' a göre türkü "Zalım poyraz gıcım gıcım gıcılar" sözleriyle başlamayıp, "Gıcılar da zalım poyraz gıcılar" cümlesiyle başlamaktadır. Ayrıca yine ilk dörtlükte bulunan "Suyolunda suya giden bacılar, Bacılar içinde yârim var benim" kısmındaki bacılar sözünün, Pınar Halaç' a göre "Sucular" olması gerekmektedir. Buna gerekçe olarak da "bacılar içinde yar olmaz" demektedir. Tertip ettiğimiz müzikli mecliste de Emirdağ Abdalları bu türküyü, Pınar Halaç'ın söylediği gibi seslendirmişlerdir. Türkü genelde tizlerde seyrettiği için Abdallar, sanki bozlak okur gibi başlarını yukarı doğru kaldırarak gayette dertli bir ifadeyle okumaktadırlar. Repertuardaki en yaygın Emirdağ türkülerinden olan bu türkü, pek çok T.H.M. sanatçısı tarafından icra edilmiş ve albümlerinden yer almıştır. Türkünün bu güne kadar ki okunuşunda, ikinci dörtlük olarak okunan kısımda, "Emirdağ'la şu Urfâ'nın arası" cümlesi, bazı sanatçılar tarafından Emirdağ la şu Urla'nın arası" olarak okunmaktadır. Buna gösterilen gerekçe de Emirdağ'ın Urfâ'ya uzak, Urla' ya daha yakın oluşudur. İlk bakışta Emirdağ ile Urfâ arasında bir bağlantı kurulamadığı için böyle bir yanılgıya düşülmüştür. Fakat ilk bölümde de değindiğimiz gibi Emirdağ'a yerleşen aşiretlerin bir kısmı Musul'dan gelmiştir ve izlenen güzergâhın üzerinde Şanlıurfa'nın olması da kuvvetle muhtemeldir. Nitekim kaynak kişilerde bizim bu tezimizi doğrulamaktadırlar.

Han Türküsü

Bu türkünün isminin Han türküsü olduğunu kaynak kişisi Ali Ekber Özdemir söylemiştir. Tertip ettiğimiz mecliste kendisinin çaldığı cümbüş eşliğinde türküyü seslendiren Özdemir, türküye başlar başlamaz Pınar Halaç'ta eşlik etmeye başlamıştır. Türküyü, bulunduğumuz ortamda yalnız ikisi bilmekteydi ve iki kıtayı da birlikte seslendirdiler. Bu türkü de sözleri ve müziği ile ilk kez tarafımızdan derlenmiştir.

İşte Geldi Bayramların Ulusu

Bu türkü Emirdağ ilçesinde rastlanan ilk bozlak olma özelliği taşımaktadır. Tertip ettiğimiz mecliste Ali Ekber Özdemir tarafından, kendi çaldığı cümbüş eşliğinde icra edilen türkü yapı bakımından Kırşehir bozlaklarından ayrılmamaktadır. Kırşehir'de genelde bağlama eşliğinde icra edilen bozlaklar, keman ve zurna eşliğinde de icra edilmektedir. Emirdağ'da kaynak kişi cümbüş çalmıştır ama çalış üslubu bağlamadan faksızdır. Uzun bir açış yaptıktan sonra söz kısmına girmiş, ilk kıta bittikten sonra tekrar uzun bir açış yaparak ikinci kıtaya geçmiştir. Çalma kısmına nispeten okuma kısmı

bozlak hissinden biraz ayrıydı. Bunun sebebi de bozlak türünün sert bir ifadeyle ve keskin gırtlak nameleriyle icra edilmesidir. Emirdağ müziği icra geleneğinde ise yumuşak ve oval geçişler hâkimdir ve bu yönüyle orta Anadolu bozlak okuma geleneğinden ayrıldığını söyleyebiliriz.

Yoğurt Goydum Yede Git

Emirdağ müzik geleneğinin çeşitliliğinden bahsetmiştik. Bu türkü müzikal olarak genel bir mahiyet taşımaktadır. Fakat terennümleri sadece ilçede değil İç Anadolu ve Ege bölgelerinde beklide hiç rastlanmamış bir şekildedir. Her mısranın sonunda Lol Lol Lo terennümü olan bu türkü genelde kına geceleri ve eğlence ortamlarında icra edilmektedir. Bilindiği üzere Lo Lo, Le Le, gibi terennümlere genellikle Doğu ve Güney Doğu Bölgelerindeki türkülerimizde sıkça rastlanmaktadır. Bu tarz bir terennüme Emirdağ'da rastlanması şaşırtıcı olmakla birlikte, bununla ilgili çeşitli açıklamalar da yapılmaktadır. Emirdağ' a yerleşen boyların güzergâhı üzerinde Musul ve Urfa şehirlerinin bulunması bu terennümün varlık nedeni ile ilgili açıklamaların başında gelmektedir.

Yaşar

Yurdumuzda en çok bilinen Emirdağ türkülerinden olan Yaşar bu yörede sıkça icra edilmektedir. Hemen her meclisin sonunda çalınıp söylenen türküye, oyunlarla da eşlik edilmektedir. Bu türküde adı geçen ve türküye adını veren yaşar alışılmışın aksine erkek değil kadındır ve bir adı da Cemile'dir. Derlememiz neticesinde daha önceki derlemelerde kaydedilmemiş iki tane daha dörtlük tarafımızdan kaydedilmiştir.

Tabandan

Bu türkü Emirdağ'da bütün düğün kına nişan gibi cemiyetlerde muhakkak suretle çalınmaktadır. Ritim ve melodik yönden çok zengin olan bu türkü icra edilirken oyun da oynanmaktadır. Tabandan oyun havası genellikle üç çalgı ile çalınmaktadır. Darbuka ile ritim tutulurken, cümbüş taban sesi vererek hem ritmi hem de melodiyi güçlendirmektedir. Ana melodiyi ise klarnet seslendirmektedir. Müzisyenlere sorduğumuzda bu türküyü başka sazlarla da seslendirmeyi denediklerini fakat uzun ve devamlı motiflerin olması ve klarnetin sesine de alışık olunması sebebiyle pek randıman alamadıklarının söylemişlerdir.

Sako Giyer Garadan

Emirdağ Abdallarından Haydar Başkaya'dan alınan bu türkü hareketli bir türkü olması sebebiyle kına, nişan ve düğün gibi cemiyetlerde icra edilmektedir. Evinin bahçesinde, kendi çaldığı ud eşliğinde icra ettiği türkü, daha önce kaydedilmeyen sözleriyle tarafımızdan derlenmiştir. Hareketli bir türkü olmasına rağmen, Haydar Başkaya bu türküyü icra ederken acıklı bir yüz ifadesine bürünmüştür. KTM deki Hicaz makam dizisiyle benzeşen türkü icra edilirken, kendine has olmayan çeşitli oyunlarla da eşlik edilmektedir.

Hazin Yavaş Gir Gapıdan

Emirdağ türküleri içinde, ana melodiden farklı bir ara sazı olan birkaç türküden biridir. KTM deki Uşşak makam dizisiyle benzeşen türkü, ilk olarak tarafımızdan derlenmiştir. Türkü Haydar Başkaya'dan alınmıştır. Evinin bahçesinde bize bildiği tüm Emirdağ türkülerini seslendiren kaynak kişi, bütün türküleri okuduktan sonra tam kalkacağımız sırada bu türkünün aklına gelmesiyle birlikte kendisinin çaldığı ud eşliğinde okumaya başlamıştır. Ancak bu türküyü düzenlediğimiz meclislerin hiç birinde, bir başkasından duymadık. Kendisi bize kına zamanlarında okunduğunu söylemiştir.

Harmana Sererler Sarı Samanı

Emirdağ'da yaygın bir kültür olan yayla ve harman geleneğiyle paralel bir aşk temasının işlendiği bu türkü, Türkiye'de son birkaç yıldır yaygınlık kazanmıştır. KTM deki hüzzam makamıyla benzeşen türkü hemen her mecliste çalınıp söylenmektedir. Bizim tertip ettiğimiz mecliste de tüm Abdalların yanı sıra Pınar Halaç ve Ahmet Akın'da türküye eşlik etmiş, bazen sırayla bazen toplu olarak türküyü seslendirmişlerdir. Türkü, Musa Eroğlu tarafından geçen yıllarda seslendirilmiş, fakat bizim yaptığımız derleme neticesinde kaydettiğimiz sözler ve müzik ile aralarında ciddi farklar tespit edilmiştir.

BÖLÜM 2: EMİRDAĞ'DAN DERLENEN 16 YENİ TÜRKÜ

BASMAM YAYLANIZA

Yöresi :Emirdağ
Kimden Alındığı :Pınar Halaç

Derleyen :Erdem Özdemir
Notaya Alan :Erdem Özdemir

(SAZ.....)

BAS MAM YAY LA NIZA BİR DA HA BAS MAM
YAYLA DAN GE Lİ YO GÜL YÜZ LÜ YOS MAM
GÜL YÜZ LÜ YOS MAM A TA BİN ME YİN CE UMU
DU KES MEM SÖZÜ YÜNÜS TÜN DE DUR AL
LI GE LİN DUR NAZ LI YA RİM

BASMAM YAYLANIZA

Basmam yaylanıza bir daha basmam

Yayladan geliyo gül yüzlü yosmam

Ata binmeyince umudu kesmem

Sözüyün üstünde dur allı gelin

Erdir gadir mevlam arpayı erdir

Gül yüzlü yarimi yayladan endir

Nazlı yarim bana küsmüş gidiyor

Gurbanlar olduğum sen bana döndür

Türkü Hakkında Bilgiler

- 1. Türkünün Adı:** Basmam Yaylanıza
- 2. Türkünün Formu:** Kırık Hava
- 3. Türkünün KTM de Benzeştiği Makam:** Hicaz Makamı
- 4. Türkünün İcra Edildiği Ortam:** Müzikli Meclisler
- 5. Türkünün Usulü:** 2/4
- 6. Türkünün Karar Sesi:** La Perdesi
- 7. Türkünün Güçlü Sesi:** Re Perdesi
- 8. Türkünün Ses Genişliği:** 6 Ses
- 9. Türkünün Metronomu:** Dörtlüğe 76 Metronom
- 10. Türkünün Sürekli Aldığı Ses Değiştiriciler:** Si bemol, Do diyez
- 11. Türkünün Seyri:** Türkü karar sesi olan La perdesinde seyre başlar. Do diyez ve Re perdelerine geçerek La Perdesinde Hicaz dörtlüsüyle kararda asma kalış yapmaktadır. İkinci kısımda Fa perdesine kadar çıkarak yine kara doğru iniş göstermekte ve La perdesinde karar vermektedir.

KEKLİĞİ AVLADIM ÇALA BAĞLADIM

(BÜLBÜLE SU VERDİM)

Yöresi :Emirdağ

Kimden Alındığı :Haydar Başkaya-Pınar Halaç

Derleyen :Erdem Özdemir

Notaya Alan :Erdem Özdemir

The musical score is written in 2/4 time and consists of six staves. The first four staves are instrumental, featuring a melody with eighth and sixteenth notes, and some triplets. The fifth and sixth staves contain the lyrics in Turkish. The lyrics are: BÜLBÜLE SU VER DİMAL TI N TA SI NA N BÜLBÜLE SU VER DİM AL TI N TA SI NA N BENSE Nİ SE Vİ YO M BİR HE VES NEN

BÜLBÜLE SU VER DİMAL TI N TA SI NA N BÜLBÜLE SU

VER DİM AL TI N TA SI NA N

BENSE Nİ SE Vİ YO M BİR HE VES NEN

BÜLBÜLE SU VERDİM (KEKLİĞİ ÇALA BAĞLADIM)

-2-

BİR HE VES NEN (SAZ...)

The musical notation is written on a single staff with a treble clef and a 7/8 time signature. The melody consists of several measures. The first measure contains the lyrics 'BİR HE VES'. The second measure contains 'NEN'. The third measure contains '(SAZ...)' and features a triplet of eighth notes. The fourth measure also features a triplet of eighth notes. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

KEKLiğİ AVLADIM

Bülbüle su verdim altın tasman
Ben seni seviyom bir hevesinen
Sende sevip sevip beni aldatma
Ömrüm geçiyor da gara yasman

Kekliği avladım çala bağladım
Keklik öttü ben sılada ağladım
Düşmanın dülini Mevlam bağladı
Yiğidol sevdiği ayrılmayalım

Bahçanıza biber ekdim acı mı?
Küçük yaşıta ben taradım saçını
Sana diyom sana ey allı gelin
Zorunan mı aldım senin bacını

Caminin üstünde görünür mezer
Bilmiyom ısıtma bilmiyom nazar
Anası gızından ilvanlı gezer
İlvanlı garının gızına yandım

Türkü Hakkında Bilgiler

- 1. Türkünün Adı:** Bülbüle Su Verdim
- 2. Türkünün Formu:** Kırık Hava
- 3. Türkünün KTM de Benzeştiği Makam:** Kürdi Makamı
- 4. Türkünün İcra Edildiği Ortam:** Müzikli Meclisler
- 5. Türkünün Usulü:** 2/4
- 6. Türkünün Karar Sesi:** La Perdesi
- 7. Türkünün Güçlü Sesi:** Do
- 8. Türkünün Ses Genişliği:** 7 Ses
- 9. Türkünün Metronomu:** Dörtlüğe 61 Metronom
- 10. Türkünün Sürekli Aldığı Ses Değiştiriciler:** Si bemol
- 11. Türkünün Seyri:** Türkü do perdesinden başlar ve sol perdesine bir sıçrama yapar. Ve geri dönerek do perdesinde asma kalış yapar. Asma kalış yaparken Re bemol perdesini kısa süreli gösterir ve la perdesinde karar verir. Bir kıta içinde bu seyir iki kere tekrar edilir.

DÖNENİN AĞIDI

Yöresi :Emirdağ
Kimden Alındığı :Ali Ekber Özdemir

Derleyen :Erdem Özdemir
Notaya Alan :Erdem Özdemir

A Lİ KELÜS TÜN DEBİR BÜ YÜK DU MA N
BABAMINE LİN DEN HAL LE RİM YA MAN HAL LERİM YA
MAN (SAZ....) BABAMI NE LİNDE NHAL LE

DÖNENİN AĞIDI

-2-

RİM YA MAN HAL LERİM YA MAN (SAZ...)

CE SEDİM GU YUDAÇIK TI ĞI ZA MAN GUYDAN ÇIK

KAR KEN YARE MEBA KIN ÇAREME BA KIN

BA ŞI MA GÖ ZÜ ME TÜR KÜ

LER YA KIN ŞAR KI LAR YA KIN

DÖNENİN AĞIDI

Alikel üstünde bir bölük duman
Babamın elinden hallerim yaman
Cesedim guyudan çıktığı zaman
Guyudan çıkarken yareme bakın
Kaşıma gözüme gınalar yakın

Mezarımı yol üstüne üstüne gazsınlar
Döne diye guyuları gezsınler
Baş ucuma gara yazı yazsınlar
Ben gayil değilim böyle yazıya
Babası gıyar mı körpe guzuya

Gece hayalımda gündüz düşümde
Düşmanlarım gezerimiş peşimde
Döneyi sorarsan onbeş yaşında
Aldırdım dönemi ben bulamadım

Türkü Hakkında Bilgiler

1. Türkünün Adı: Dönenin Ağıdı

2. Türkünün Formu: Kırık Hava

3. Türkünün KTM de Benzeştiği Makam: Kürdi Makamı

4. Türkünün İcra Edildiği Ortam: Müzikli Meclisler

5. Türkünün Usulü: 2/4

6. Türkünün Karar Sesi: La Perdesi

7. Türkünün Güçlü Sesi: Mi Perdesi

8. Türkünün Ses Genişliği: 9 ses

9. Türkünün Metronomu: Dörtlüğe 62 Metronom

10. Türkünün Sürekli Aldığı Ses Değiştiriciler: Si bemol

11. Türkünün Seyri: Türkü karar sesi olan La perdesinden seyre başlayıp, beşinci derece olan Mi perdesine kadar çıkarak ve üçüncü derecedeki Do perdesinde asma kalış yapmaktadır. Yine Mi dolaylarında dolaşarak La perdesine inmektedir. İkinci kısımda aynı şekilde tekrar ederek, nakarat kısmında tizde Si bemol perdesine kadar çıkış gösterdikten sonra tekrar karar sesi olan LA perdesine dönerek karar vermektedir.

EMİRDAĞ KIRKLAR SEMAHI

Yöresi :Emirdağ
Kimden Alındığı :Ali Ekber Özdemir

Derleyen :Erdem Özdemir
Notaya Alan :Erdem Özdemir

İ KİDE DURNAM GE Lİ R AĞ ZI KI NA LI

EĞ LEN DURNAM EĞ LE N A Lİ Mİ Sİ NSEN Bİ Rİ Sİ MU HAM

EMİRDAĞ KIRKLAR SEMAHI

-2-

ME D Bİ Rİ Şİ A Lİ YOKSA HÛN KAR HA CI BEK TA ŞI

MI SI BEK TA ŞI A LİMDENEN Nİ NEN Nİ HAS (SAZ...)

ŞAHIM DANEN— Nİ NEN Nİ HAS (SAZ...) PİRİMDENEN Nİ NEN Nİ HAS NEN Nİ

NEN Nİ HAS

EMİRDAĞ KIRKLAR SEMAHI

-3-

NE Nİ SÜ RÜL MÜŞ TAR LA DA
BUĞ DAY O LUR SA A LE MİN Dİ Lİ NE
DOS TAN O LUR SA KARA TOP RAK SEN DEN
ÜS TÜN O LUR SA BİZ DE BU YAY LA DAN
ŞA HA Gİ DE LİM SE MAH OY NA YAN LAR
HAS LA RIN HA Sİ SE MAH OY NA MA YAN
O Kİ MİN YA Sİ

EMİRDAĞ KIRKLAR SEMAHI

İki de durnam gelir ağzı gınalı

Eğlen durnam eğlen Ali' misin sen

Birisi Muhammed birisi Ali

Yoksa Hünkar Hacı Bektaş'ı mısın?

Alim de neni neni has

Şahım da neni neni has

Pirim de neni neni

Has neni neni

Şah nenni

Sürülmüş tarlada bostan olursa

Âlemin diline destan olursam

Kara toprak senden üstün olursam

Biz de bu yayladan şaha gidelim

Samah oynayanlar hasların hası

Samah oyamayan o kimin yası

Türkü Hakkında Bilgiler

- 1. Türkünün Adı:** Emirdağ Kırklar Semahı
- 2. Türkünün Formu:** Kırık Hava
- 3. Türkünün KTM de Benzeştiği Makam:** Hicaz / Nikriz
- 4. Türkünün İcra Edildiği Ortam:** Cem Törenleri
- 5. Türkünün Usulü:** 9/8 – 3/8 – 10/8
- 6. Türkünün Karar Sesi:** La / Do Perdeleri
- 7. Türkünün Güçlü Sesi:** Sol Perdesi
- 8. Türkünün Ses Genişliği:** 7 Ses
- 9. Türkünün Metronomu:** Sekizliğe 250 Metronom
- 10. Türkünün Sürekli Aldığı Ses Değiştiriciler:** Si bemol, Do diyez, Fa diyez 3, Mi bemol, Mi bemol 2
- 11. Türkünün Seyri:** Türkü iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm 9 zamanlıdır. Türkü tizde güçlü civarından seyre başlayıp karara doğru inerek La perdesinde asma kalış yapmaktadır. Bu kısım üç kere tekrar edilerek nakarata gelinir. Burada Re perdesi civarında dolaşarak tekrar Sol perdesine çıkılır ve La perdesine inerek karar verilir.

Yukarıda yazılan seyir ikinci kıtada da tekrar edildikten sonra ikinci bölüme geçilir. İkinci bölümde usul değişir ve önce 3 zamanlı kısa bir geçişten sonra 10 zamanlı olur. Bu bölümün karar seni Do perdesidir. Önce Re perdesi üzerinde bir uşak geçkisi yaptıktan sonra, yine Re perdesinde Hicaz geçkisi yapmaktadır. Akabinde Do perdesinde karar vermektedir.

EMİRDAĞLARINA KARA GİDELİM

Yöresi :Emirdağ

Kimden Alındığı :Emirdağ Abdalları ve Pınar Halaç

Derleyen :Erdem Özdemir

Notaya Alan :Erdem Özdemir

EMİRDAĞ LA RINA KARA
Gİ DE LİM (SAZ...) E MİR DAĞ LA RINA KARA Gİ DE LİM
AY VADA NU SAN DIK NARA Gİ DE Lİ M FA Dİ MEM Gİ DE
LİM BURANIN GÜ ZE Lİ GÖNÜL EY LE MEZ (SAZ...)
BURANIN GÜ ZE Lİ GÖNÜL EY LE MEZ GÜ ZE Lİ BO

EMİRDAĞLARINA KARA GİDELİM

-2-

The image shows a single line of musical notation on a five-line staff. The notation is in treble clef and begins with a key signature of one sharp (F#). The melody consists of several measures of music, including a triplet of eighth notes in the first measure. The lyrics are written below the staff, aligned with the notes. The lyrics are: OLAN YE RE Gİ DE LİM FA Dİ MEM Gİ DE LİM. The music ends with a double bar line and repeat dots.

OLAN YE RE Gİ DE LİM FA Dİ MEM Gİ DE LİM

EMİRDAĞLARINA KARA GİDELİM

Emirdağlarına kara gidelim

Ayvadan ısandık nara gidelim

Buranın güzeli gönül eylemez

Güzeli bol olan yere gidelim

Bilemedim yaylanızın yolunu

Saçın uzun bağlasınlar kolunu

Dünür saldım zalım anan vermedi

Yemin etti keseceğim yolunu

Türkü Hakkında Bilgiler

- 1. Türkünün Adı:** Emirdağlarına Kara Gidelim
- 2. Türkünün Formu:** Kırık Hava
- 3. Türkünün KTM de Benzeştiği Makam:** Hicaz Makamı
- 4. Türkünün İcra Edildiği Ortam:** Müzikli Meclisler
- 5. Türkünün Usulü:** 2/4
- 6. Türkünün Karar Sesi:** La Perdesi
- 7. Türkünün Güçlü Sesi:** Mi Perdesi
- 8. Türkünün Ses Genişliği:** 8 Ses
- 9. Türkünün Metronomu:** Dörtlüğe 61 Metronom
- 10. Türkünün Sürekli Aldığı Ses Değiştiriciler:** Si bemol, Fa diyez 3
- 11. Türkünün Seyri:** Türkü tizde La perdesi civarından seyre başlayıp güçlü olan Mi perdesinde uşaklı asma kalış yapmaktadır. Akabinde aynı kısmı tekrar edip Bu kez Do perdesinde bir asma kalış yapar. Do perdesinden başlayarak Sol perdesine kadar çıkıp karara inişte önce Uşak gösterip ardından Kürdili karar vermektedir.

ESKİ SU VERMEZ

Yöresi :Emirdağ
Kimden Alındığı :Ali Ekber Özdemir-Pınar Halaç

Derleyen : Erdem Özdemir
Notaya Alan : Erdem Özdemir

U FACIK TA ŞINAN Bİ NA

YAPIL MAZ U FACIK TA ŞI NA N Bİ NA YAPIL MAZ

ŞU YALAN DÜN YA DA HA TIR YI KI L MAZ GÖNÜL YI KIIMAZ

(SAZ...) ŞU YA LA NDÜN YA DA HA TIR YI KIL MAZ

GÖNÜL YI KIL MAZ (SAZ...) Bİ BENÖL ME Yİ NEN A LEM

ESKİ SU VERMEZ

-2-

YI KIL MAZ BİR BEN ÖL ME Yİ NEN A LEM YI KIL MAZ

Yİ Ğİ DİNAL Nİ NA YA ZI LAN GE LİR YA ZILAN GE

LİR (SAZ...)

The image shows a musical score for the song "ESKİ SU VERMEZ". It consists of three staves of music. The first staff has a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The melody is written in a simple, folk-like style. The second staff continues the melody with more complex rhythmic patterns, including triplets. The third staff is a simple bass line with a few notes. The lyrics are written in Turkish and are placed below the corresponding notes. The lyrics are: "YI KIL MAZ BİR BEN ÖL ME Yİ NEN A LEM YI KIL MAZ" on the first line, "Yİ Ğİ DİNAL Nİ NA YA ZI LAN GE LİR YA ZILAN GE" on the second line, and "LİR (SAZ...)" on the third line.

ESKİ SUVERMEZ

Ufacık daşınan bina yapılmaz

Şu yalan dünyada hatır yıkılmaz

Bir ben ölmeyinen alem yıkılmaz

Yiğidin alınına yazılan gelir

Avluya salıyon ördeği kazı

Çekilmiyo gelin kötünün nazı

Telgraf çekelim Celal Bayar'a

Bir ganun çıkartsın ayırsın bizi

Mihrabın başında baykuşlar öter

Mevlamin verdiği dert bana yeter

Eller bana eğlentiden yar bulmuş

Biricik yarım de bana da yeter

Köy içinde yetemedim ardından

Bir gün öleceğim senin derdinde

Bir su içtim nazlı yarin elinden

Cenazeme dökülecek suyumuş

Şubenin direği bir kalem direk

Çektiğim çileye dayanmaz yürek

Mektup gelmez diye sen etme marak

Mektubun yollarda perişan kaldı

Ahınan vahınan bağırimi ezdin

Ak kağıt üstüne destanı yazdın

Düşmana komadın bahçanı bozdun

Bozuk bahçalara ben gireceğim

Basma yorganıyın ucun bastım

Sarılıp yatmaya var idi gastım

Kehribar dudaklı gül yüzlü dostum

Ördeğin gölüne yüzmeye geldim

Başına bağlamış siyah çemberi

Suya gide giden allı gelin dön geri

Sevdim sevdim alamadım ya seni

Kızını oğluma alayım bari

Türkü Hakkında Bilgiler

1. Türkünün Adı: Eski Suvermez

2. Türkünün Formu: Kırık Hava

3. Türkünün KTM de Benzeştiği Makam: Hicaz Makamı

4. Türkünün İcra Edildiği Ortam: Müzikli Meclisler

5. Türkünün Usulü: 2/4

6. Türkünün Karar Sesi: La Perdesi

7. Türkünün Güçlü Sesi: Mi Perdesi

8. Türkünün Ses Genişliği: 8 Ses

9. Türkünün Metronomu: Dörtlüğe 61 Metronom

10. Türkünün Sürekli Aldığı Ses Değiştiriciler: Si bemol, Do diyez, Fa diyez 3

11. Türkünün Seyri: Türkü tizde La perdesinden seyre başlayıp güçlü olan Mi perdesinde uşşaklı asma kalış yapmaktadır.

Akabinde aynı kısmı tekrar edip Bu kez Re perdesinde bir asma kalış yapar. Tekrar tizde La perdesinden başlayarak karar doğru inip La perdesinde Hicazlı karar vermektedir.

GABA HAVA

Yöresi :Emirdağ
Kimden Alındığı :Ali İhsan Korkmazer

Derleyen :Erdem Özdemir
Notaya Alan :Erdem Özdemir

Serbest

BİR DE RE DEN BİR DE RE YE YOL Gİ DER E LİN DE AY VASI

DİLİM LER Gİ DER DİLİM LER Gİ DER E LİN DE AY VASI DİLİM LER Gİ

DER DİLİM LER Gİ DER BİR GÜ ZE Lİ BİR TO PALA VER MİŞ LER

O GÜ ZE Lİ O TO PALDA YER Gİ DER A NAM YER Gİ DER

O GÜ ZE Lİ O TO PAL DA YER Gİ DER EY A NAM YER Gİ DER

GABA HAVA

Bir dereden bir dereye yol gider

Elinde ayvası dilimler gider

Bir güzeli bir topala vermişler

O topal da o güzeli yer gider

Emirdağ üstünde selvi değilim

Selvinin dalında bağlı değilim

Al bohçanı düş ardıma gidelim

Vallahi billahi evli değilim

Yüce dağ başında bir dal çınarım

Güzellerin yar derdine yanarım

Çirkininen yar cennete gidemem

Güzeline cehennemde yanarım

Türkü Hakkında Bilgiler

- 1. Türkünün Adı:** Gaba Hava
- 2. Türkünün Formu:** Uzun Hava
- 3. Türkünün KTM de Benzeştiği Makam:** Hüseyini Makamı
- 4. Türkünün İcra Edildiği Ortam:** Müzikli Meclisler
- 5. Türkünün Usulü:** Serbest
- 6. Türkünün Karar Sesi:** La Perdesi
- 7. Türkünün Güçlü Sesi:** Mi Perdesi
- 8. Türkünün Ses Genişliği:** 5 Ses
- 9. Türkünün Metronomu:** Serbest
- 10. Türkünün Sürekli Aldığı Ses Değiştiriciler:** Si bemol 2
- 11. Türkünün Seyri:** Türkü Sol yeden sesinden seyre başlayıp La perdesinden sonra güçlü olan Mi perdesine çıkıp Re perdesinde asma kalış yapmaktadır. Yine Mi perdesine döner ve akabinde karar doğru iniş yapar. Aynı kısımları tekrar ettikten sonra yine La perdesine dönerek karar vermektedir.

GICILAR DA ZALIM POYRAZ GICILAR

Yöresi :Emirdağ

Kimden Alındığı :Emirdağ Abdalları ve Pınar Halaç

Derleyen :Erdem Özdemir

Notaya Alan :Erdem Özdemir

2. 4

GI CI LAR DA ZALIM POYRAZ GI CI LAR (SAZ...)

GI CI LAR DA ZALIM POYRAZ GI CI

YÜ RE Ğİ ME DÜ Z DÜ GOYGUN ACI LARDA

GOY GUN A CI LAR LAR

GICILARDA ZALIM POYRAZ

-2-

SU YO LUN DA SU YA Gİ DEN SU CU LAR (SAZ...)—

SU YO LUN DA SU YA Gİ DEN SUCU LAR

SU CU LAR İ ÇİN DE YA RİM VAR BE NİM DE

DOS TUM VAR BE NİM NİM

GICILAR DA ZALIM POYRAZ

Gıcılar da zalım poyraz gıcılar

Yüreğime düştü goygun acılar

Su yolunda suya giden suçular

Sucular içinde yarım var benim

Balkona çıkmışta bir güzel gezer

Elinde kalemi hep güzel yazar

Gyunun başında iki cazı var

Allah'ın yazdığı yazıyı bozar.

Türkü Hakkında Bilgiler

- 1. Türkünün Adı:** Gıcılar da Zalım Poyraz Gıcılar
- 2. Türkünün Formu:** Kırık Hava
- 3. Türkünün KTM de Benzeştiği Makam:** Kürdi Makamı
- 4. Türkünün İcra Edildiği Ortam:** Müzikli Meclisler
- 5. Türkünün Usulü:** 2/4
- 6. Türkünün Karar Sesi:** La Perdesi
- 7. Türkünün Güçlü Sesi:** Do perdesi
- 8. Türkünün Ses Genişliği:** 9 Ses
- 9. Türkünün Metronomu:** Dörtlüğe 43 Metronom
- 10. Türkünün Sürekli Aldığı Ses Değiştiriciler:** Si bemol, Mi bemol
- 11. Türkünün Seyri:** Türkü tizde sol perdesinden seyre başlayıp La ve Si perdelerini de göstererek Mi perdesinde asma kalış yapmaktadır. Aynı seyri tekrar edip bu kez Do perdesinde asma kalış yapar. Sonrasında Mı ve Fa perdelerine geçerek dönüşte Mi bemol sesini aldıktan sonra La perdesinde karar vermektedir.

HAN TÜRKÜSÜ

Yöresi :Emirdağ

Kimden Alındığı :Ali Ekber Özdemir-Pınar Halaç

Derleyen :Erdem Özdemir

Notaya Alan :Erdem Özdemir

A NAM A NAM GA DIN A NAM BA LA—NAM A NAM A NAM

GA DIN A NAM BAL A NAM ŞU Gİ DEN GÜ ZELİ BA NA

A LA NAM ALGADI NA NAM ŞU Gİ DEN GÜ

ZE Lİ BA NA AL MAZ SAN KEDERİN DEN İLK AK ŞAM DAN

HAN TÜRKÜSÜ

-2-

The musical notation is written on a single staff in 2/4 time. It begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The melody starts with a quarter rest, followed by a series of eighth notes: G4, A4, B4, A4, G4, F4, E4, D4. A slur covers the last four notes (F4, E4, D4, C4). This is followed by another quarter rest, then a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, a quarter note A4, a quarter note G4, a quarter note F4, a quarter note E4, and a quarter note D4. The piece ends with a double bar line and repeat dots.

ÖL A NAM AY GA DI NA NAM

HAN TÜRKÜSÜ

Anam anam gadın anam bal anam

Şu giden güzeli bana al anam

Şu güzeli bana almazsan

Kederinden ilk akşamdan öl anam

Mağlıca gidiyom kil ocağına

Macır donu giymiş yar bacağına

Gözünü sevdiğim topacık gelin

Çıkarma kötüyü yar gucağına

Türkü Hakkında Bilgiler

1. Türkünün Adı: Han Türküsü

2. Türkünün Formu: Kırık Hava

3. Türkünün KTM de Benzeştiği Makam: Kürdi Makamı

4. Türkünün İcra Edildiği Ortam: Müzikli Meclisler

5. Türkünün Usulü: 2/4

6. Türkünün Karar Sesi: La Perdesi

7. Türkünün Güçlü Sesi: Mi Perdesi

8. Türkünün Ses Genişliği: 7 Ses

9. Türkünün Metronomu: Dörtlüğe 67 Metronom

10. Türkünün Sürekli Aldığı Ses Değiştiriciler: Si bemol 2, Mi bemol, Fa diyez 3

11. Türkünün Seyri: Türkü pestte Fa diyez 3 perdesinden seyre başlayıp Mi bemol perdesine kadar sırayla çıkıp, La perdesinde asma kalış yapmaktadır. Devamında Mi perdesinden Mi bemol perdesine glişendo yaparak yine karar kelir ve La perdesinde karar verir.

HARMANA SERERLER SARI SAMANI

Yöresi :Emirdağ

Kimden Alındığı :Pınar Halaç ve Emirdağ Abdalları

Derleyen :Erdem Özdemir

Notaya Alan :Erdem Özdemir

HARMANA SE RER LER SA RI

SA MA NI

HİÇ GİT MİYOR

E MİR DAĞ NIN DUMA NI GARA DUMA NI (SAZ...)

HARMANA SERERLER SARI SAMANI

-2-

GEL OTUR YA NI MA— CA NIM SEVDİ ĞİM

AY RI LIKMI O LUR HAR MAN

ZAMA NI YAYLA ZAMA NI (SAZ...)

The image shows a musical score for the song 'HARMANA SERERLER SARI SAMANI'. It consists of three staves of music in a treble clef, with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 7/8. The lyrics are written below the notes. The first staff contains the lyrics 'GEL OTUR YA NI MA— CA NIM SEVDİ ĞİM'. The second staff contains 'AY RI LIKMI O LUR HAR MAN'. The third staff contains 'ZAMA NI YAYLA ZAMA NI (SAZ...)'. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some phrases repeated.

HARMANA SERERLER SARI SAMANI

Harmana sererler sarı samanı

Hiç gitmiyor Emirdğının dumanı

Gel otur yanıma canım sevdiğim

Ayrılık mı olur harman zamanı

Çeşmenin başından işmar eyledin

Bir sevgi sevdim de pişman eyledin

Keşke bu sevgiyi sevmez olaydım

Beni anamınan düşman eyledin

Gacerli çeşmesi bir ince yoldur

Geç ala gözlüm de çeşmeni doldur

İntizar eyle de gocanı öldür

Öldür gocanı da akayım seni

Sizin yaylalarda gonca gül olmaz

Boşa deli gönül dağlar yol olmaz

Elin gızı gelip sana yar olmaz

Varıp gapısına yalvarmayınca

Türkü Hakkında Bilgiler

- 1. Türkünün Adı:** Harmana Sererler Sarı Samanı
- 2. Türkünün Formu:** Kırık Hava
- 3. Türkünün KTM de Benzeştiği Makam:** Hüz zam Makamı
- 4. Türkünün İcra Edildiği Ortam:** Müzikli Meclisler
- 5. Türkünün Usulü:** 2/4
- 6. Türkünün Karar Sesi:** Si Perdesi
- 7. Türkünün Güçlü Sesi:** Re, Sol
- 8. Türkünün Ses Genişliği:** 6 ses
- 9. Türkünün Metronomu:** Dörtlüğe 60 Metronom
- 10. Türkünün Sürekli Aldığı Ses Değiştiriciler:** Mi bemol, Fa diyez
- 11. Türkünün Seyri:** Türkü, birinci derecede güçlü olan Re perdesinden seyre başlayıp ikinci derecedeki güçlü olan sol perdesiyle devam ediyor. Re perdesi üzerinde hicaz dörtlüsünü alır ve re perdesinde asma kalış yapar. Devamında Mı natürel perdesini alarak si perdesinde karar verir.

HAZİN YAVAŞ GİR KAPIDAN YAVAŞ

Yöresi :Emirdağ
Kimden Alındığı :Haydar Başkaya

Derleyen :Erdem Özdemir
Notaya Alan :Erdem Özdemir

HA ZİN YAVAŞ (SAZ...) GİR GA PI DAN (SAZ...)

USUL YAVAŞ (SAZ...) GİR GA PI DAN (SAZ...) YATIL MI YOR

MİS KO KUDAN SEN SİN BE Nİ (SAZ...) BU YOLLAR DAN SA PITAN (SAZ...)

AMAN SEN SİN BENİ (SAZ...) BU YOL LARDAN SAPI TAN (SAZ...) AMANYARİM

EDA LI YARİM ELLER SARMİŞ VAY BE NİM YARİM

HAZİN YAVAŞ GİR KAPIDAN

“Hazin yavaş gir gapıdan

Yatılmıyor mis kokudan

Sen sin beni bu yollardan sapıdan

Benim yarim edalı yarim

Eller sarmış vay benim yarim

Gökte yıldız sayılır mı

Çiğ yumurta soyulur mu

Biricik öpsem doyulur mu

O kız bana darılır mı

O yar bana gücenir mi

Türkü Hakkında Bilgiler

- 1. Türkünün Adı:** Hazin Yavaş Gir Gapıdan
- 2. Türkünün Formu:** Kırık Hava
- 3. Türkünün KTM de Benzeştiği Makam:** Uşşak Makamı
- 4. Türkünün İcra Edildiği Ortam:** Kına Geceleri ve Müzikli Meclisler
- 5. Türkünün Usulü:** 9/8
- 6. Türkünün Karar Sesi:** La Perdesi
- 7. Türkünün Güçlü Sesi:** Re Perdesi
- 8. Türkünün Ses Genişliği:** 9 Ses
- 9. Türkünün Metronomu:** Sekizliğe 260 Metronom
- 10. Türkünün Sürekli Aldığı Ses Değiştiriciler:** Si bemol 2, Fa diyez 3
- 11. Türkünün Seyri:** Do perdesinden seyre başlayıp Sol sıçraması yaparak Si bemol 2 perdesine gelmektedir. Bu seyri tekrar ederek La perdesinde asma kalış yapmaktadır. Aynı kısmı bir daha tekrar ederek nakarat bölümüne geçtikten sonra Re perdesinden karara doğru inerek La perdesinde karar vermektedir.

SAKO GİYER GARADAN

Yöresi :Emirdağ
Kimden Alındığı :Haydar Başkışı

Derleyen :Erdem Özdemir
Notaya Alan :Erdem Özdemir

SA KO Yİ YER GA RA DAN

NEBA KI YO N ARA DAN DA SAKO GİYER GA RA DAN NE BAKIYON ARA DAN

HAKİ KAT LI YAR İ SEN DE VAYAM MAN GALDIR LA FI A RA

DAN (SAZ...)

HAKİ KAT LI YAR İ SEN DE VAYAM MAN

SAKO GİYER GARADAN

-2-

GAL DIR LA FI A RA DAN

SAKO GİYER GARADAN

Sako giyer garadan

Ne bakıyo n aradan

Hakiketli yarisen

Galdır lafı aradan

Al alma yeşil alma

Yollara çizil alma

Ben alınına yazıldım

İster al ister alma

Tiren gelir hicazdan

Dudakların kirazdan

Sana bir çift sözüm var

Şimdi değil birazdan

Türkü Hakkında Bilgiler

- 1. Türkünün Adı:** Sako Giyer Garadan
- 2. Türkünün Formu:** Kırık Hava
- 3. Türkünün KTM de Benzeştiği Makam:** Hicaz Makamı
- 4. Türkünün İcra Edildiği Ortam:** Müzikli Meclisler
- 5. Türkünün Usulü:** 9/8
- 6. Türkünün Karar Sesi:** La Perdesi
- 7. Türkünün Güçlü Sesi:** Mi Perdesi
- 8. Türkünün Ses Genişliği:** 7 Ses
- 9. Türkünün Metronomu:** Onaltılığa 214 Metronom
- 10. Türkünün Sürekli Aldığı Ses Değiştiriciler:** Si bemol, Do diyez, Fa diyez 3
- 11. Türkünün Seyri:** Türkü karar civarında seyre başlayarak göçlü çevresinde dolaşarak La perdesinde Hicazlı asma kalış yapar. Sonrasında tekrar güçlü civarına çıkarak karar doğru Hicazlı iner ve La perdesinde karar verir.

TABANDAN OYUN HAVASI

Yöresi:Emirdağ

Kimden Alındığı:Emirdağ Abdalları ve Pınar Halaç

Derleyen:Erdem Özdemir

Notaya Alan:Erdem Özdemir

Ahmet Akın

BU GÜN A YI

NON DÖR

DÜ A MA

TABANDAN OYUN HAVASI

-2-

NA MA NA MAN

YAR SA ÇI NI YAV RUM GU ZUM

KİM ÖR DÜ VAY VAY

TABANDAN OYUN HAVASI

-3-

ÖR DÜ YÜ SE YÂ RÖR DÜ

A MA NA MA NA MAN

AY GA RAN LIK

YAV RUM KİM GÖR DÜ VAY VAY

TABANDAN OYUN HAVASI

-4-

TABANDAN OYUN HAVASI

-5-

OĞ LA NA DI

NİS MA

Yİ LA MA

NA MA

NA MAN

İS Mİ

NE

OL

DUM MA

YİL

VAY VAY

TABANDAN OYUN HAVSI

-6-

OĞ LA NA DIN

MUS TA

FA

TABANDAN OYUN HAVASI

-7-

A MA NA MA NA MAN

GİR GOY NU MA YAV RUM

GU ZUM SÜR SE FA VAY VAY

TABANDAN OYUN HAVASI

Bugün ayın ondördü

Aman aman aman

Yar saçını (yavrum guzum)

Kim ördü vay vay

Ördüyse yar ördü

Aman aman aman

Ay Garanlık yavrum

Kim gördü vay vay

Oğlan adı İsmail

Aman aman aman

İsmine oldum mail

Vay vay

Yemenimin yeşili

Aman aman aman

Bey gaybettim (yavrun guzum)

Eşimi vay vay

Türkü Hakkında Bilgiler

1. Türkünün Adı: Tabandan

2. Türkünün Formu: Kırık Hava

3. Türkünün KTM de Benzeştiği Makam: Zirgüleli Hicaz

4. Türkünün İcra Edildiği Ortam: Düğün, Kına, Müzikli Meclisler

5. Türkünün Usulü: 2/4

6. Türkünün Karar Sesi: La Perdesi

7. Türkünün Güçlü Sesi: Mi Perdesi

8. Türkünün Ses Genişliği: 9 Ses

9. Türkünün Metronomu: Dörtlüğe 101 Metronom

10. Türkünün Sürekli Aldığı Ses Değiştiriciler: Si bemol, Do diyez, Sol diyez

11. Türkünün Seyri: Türkü güçlü civarından seyre başlayıp ve Zirgüleli Hicazlı asma kalış yapmaktadır. Bu kısımdan sonra bir saz payı vardır. Tizde Sol diyeze çıkar ve bütün perdeleri göstererek karar doğru iniş yapar. Sol diyez yedenini de göstererek La perdesinde yarım karar verir. Sonrasında tekrar söz girer ve aynı seyri tekrar ederek La perdesinde karar verir.

YAŞAR

Yöresi :Emirdağ

Kimden Alındığı :Emirdağ Abdalları-Pınar Halaç

Derleyen : Erdem Özdemir

Notaya Alan :Erdem Özdemir

PÖR NEK SU YU DU RUL DU YA ŞAR GE LİN YORUL DU MAH KE ME YE Gİ DE GE LE

ŞAH DA MA RI Gİ RİL Dİ YALAN MIY DI YAŞAR KARAKOLDADOĞRU SÖYLER

MAH KE ME DE ŞA ŞAR

YAŞAR

Pörnek suyu duruldu

Yaşar gelin yoruldu

Mahkemeye gide gele

Şah damarı kırıldı

Yalan mıydı Yaşar

Kara kolda doğru söyler mahkemede şaşar

Ben giderim oduna

Şahan derler adıma

Geleli üç ay oldu

Doyamadım tadına

Yalan mıydı yaşar

Karakolda doğru söyler mahkemede şaşar

Türkü Hakkında Bilgiler

- 1. Türkünün Adı:** Yaşar
- 2. Türkünün Formu:** Kırık Hava
- 3. Türkünün KTM de Benzeştiği Makam:** Hicaz Makamı
- 4. Türkünün İcra Edildiği Ortam:** Kına Geceleri, müzikli Meclisler
- 5. Türkünün Usulü:** 2/4
- 6. Türkünün Karar Sesi:** La Perdesi
- 7. Türkünün Güçlü Sesi:** Re Perdesi
- 8. Türkünün Ses Genişliği:** 8 Ses
- 9. Türkünün Metronomu:** Dörtlüğe 110 Metronom
- 10. Türkünün Sürekli Aldığı Ses Değiştiriciler:** Si bemol, Do diyez Fa diyez 3
- 11. Türkünün Seyri:** Türkü, tizde Sol perdesinden başlayarak yine tizde La perdesinde devam etmek suretiyle, pest seslere gelmekte ve Fa diyez 3 perdesini kullanarak Re perdesinde asma kalış yapmaktadır. Tekrar tizde la perdesine çıkarak kara iner ve La perdesinde Hicazlı karar verir.

YOĞURT GOYDUM YE DE GİT

Derleyen :Erdem Özdemir
Notaya Alan :Erdem Özdemir
Yöresi :Emirdağ
Kimden Alındığı :Haydar Başkaya

YOĞURT GOY DUM

YE DE Gİ T LOL LOL LO GAL BİNDE KİN DE DE GİT

LOL LOL LO GAL BİNDE KİN DE DE GİT LOL LOL LO

GAIBİN DE KİN DEMEZ SEN LOL LOL LO BİR ŞEFTA Lİ

GODA GİT LOL LOL LO BİR ŞEF TA Lİ GODA GİT

LOL LOL LO LOL LOL LO SUN GÜZEL YAR LOL LOL LO
FİS TA NI NI SÜRÜ YAR LOL LOL LO

YOĞURT GOYDUM YE DE GİT

Yoğurt goydum ye de git

Galbindekin de de git

Galbindekin demezsən

Bir şeftali go da git

Lol lol losun güzel yar lol lol lo

Fistanını sürü yar lol lol lo

Harman yeri yarıldı

Baban sana darıldı

Ne darılıyon baba

Elin oğlu sarıldı

Bağlantı..

Hopla papuç yırtılsın

Sevda senden gurtulsun

Sırtındaki cancana

Baban evde yırtılsın

Bağlantı...

Türkü Hakkında Bilgiler

- 1. Türkünün Adı:** Yoğurt Goydum Gazana
- 2. Türkünün Formu:** Kırık Hava
- 3. Türkünün KTM de Benzeştiği Makam:** Hicaz Makamı
- 4. Türkünün İcra Edildiği Ortam:** Kına, Düğün, Müzikli Meclisler
- 5. Türkünün Usulü:** 2/4
- 6. Türkünün Karar Sesi:** La Perdesi
- 7. Türkünün Güçlü Sesi:** Mi Perdesi
- 8. Türkünün Ses Genişliği:** 5 Ses
- 9. Türkünün Metronomu:** Dörtlüğe 105 Metronom
- 10. Türkünün Sürekli Aldığı Ses Değiştiriciler:** Si bemol, Do diyez
- 11. Türkünün Seyri:** Türkü iki ölçüden oluşan iki cümlenin tekrarlarından meydana gelmektedir. İlk cümle güçlü sestem başlayarak Do diyez perdesinde asma kalış yapmaktadır. İkinci cümle yine güçlü olan Mı sesinden başlayıp La perdesinde karar vermektedir.

İŞTE GELDİ BAYRAMLARIN ULUSU

Yöresi :Emirdağ
Kimden Alındığı :Ali Ekber Özdemir

Derleyen :Erdem Özdemir
Notaya Alan :Erdem Özdemir

The musical score is written on five staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/8 time signature. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, with some triplets and slurs. The second staff continues the melody with a similar rhythmic pattern. The third staff features a series of eighth notes. The fourth staff has a mix of eighth and sixteenth notes. The fifth staff starts with a 2/8 time signature and continues with eighth notes. The sixth staff is a single line of music with a long slur over a series of eighth notes. The lyrics 'LA RIN U LU SU' are placed below the first five staves, and 'A MAN İŞ TE GEL Dİ BAYRAM' is placed above the sixth staff. The lyrics 'U LU' are placed below the sixth staff.

LA RIN U LU SU

U LU

İŞTE GELDİ BAYRAMLARIN ULUSU

-3-

E MİR DA ĞIN ÇA LI SI ÇA LI SI ÇA LI

NE DİM HA NİM DA TAK DİR BÖY LE İ MİŞ GA DER

The musical score consists of six staves. The first staff is the vocal line, starting with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). It features a melodic line with various ornaments, including a second ending (2) and a triplet (3). The lyrics are written below the staff. The second staff is the piano accompaniment, starting with a treble clef and a key signature of one flat. It features a rhythmic accompaniment with various ornaments, including a second ending (2) and a triplet (3). The lyrics are written below the staff. The third staff is the piano accompaniment, starting with a treble clef and a key signature of one flat. It features a rhythmic accompaniment with various ornaments, including a second ending (2) and a triplet (3). The fourth staff is the piano accompaniment, starting with a treble clef and a key signature of one flat. It features a rhythmic accompaniment with various ornaments, including a second ending (2) and a triplet (3). The fifth staff is the piano accompaniment, starting with a treble clef and a key signature of one flat. It features a rhythmic accompaniment with various ornaments, including a second ending (2) and a triplet (3). The sixth staff is the piano accompaniment, starting with a treble clef and a key signature of one flat. It features a rhythmic accompaniment with various ornaments, including a second ending (2) and a triplet (3).

İŞTE GELDİ BAYRAMLARIN ULUSU

-4-

İŞTE GELDİ BAYRAMLARIN ULUSU

İŞte geldi bayramların ulusu

Gözüme görünmez dünya dolusu

Gün olur da kokar Emirdanın gara çalıŐı

Nedim hanım da takdir böyle imiş gader

Su olmadık yerde kavak biter mi

Oğlansız evlerde duman tüter mi

Beş gız olsa bir oğlanı dutar mı

Takdir böyle yazmış ne deyim kader

Türkü Hakkında Bilgiler

1. Türkünün Adı: İşte Geldi Bayramların Ulusu

2. Türkünün Formu: Uzun Hava

3. Türkünün KTM de Benzeştiği Makam: Kürdi Makamı

4. Türkünün İcra Edildiği Ortam: Müzikli Meclisler

5. Türkünün Usulü: Serbest

6. Türkünün Karar Sesi: La Perdesi

7. Türkünün Güçlü Sesi: Sol Perdesi

8. Türkünün Ses Genişliği: 11 Ses

9. Türkünün Metronomu: Serbest

10. Türkünün Sürekli Aldığı Ses Değiştiriciler: Si bemol, Si bemol 2, Fa diyez üç, Mi bemol

11. Türkünün Seyri: Türkü tizde Si bemol 2 perdesiyle seyre başlayıp tizlerde yüksek hançereli bir ifadeyle sol perdesinde asma kalış yapmaktadır. Akabinde Mi bemol ve Fa diyez değiştiricilerini alarak Re perdesi üzerinde bir hicaz dörtlüsü kullanarak Do perdesine inip asma kalış yapmaktadır. Daha sonra tizde La perdesinden ikinci kısma geçerek tizlerde hançereli bir seyirle karara doğru inmektedir. Karara inerken Re perdesi üzerinde tekrar bir hicaz geçkisi yapmaktadır. Kara doğru inişte uşşak makam dizisine bir geçki yapılarak kürdi sesleriyle karar vermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Afyonkarahisar ilinin Emirdağ ilçesinde yapılan derleme çalışması neticesinde 16 türkü derlenmiştir. Bunların bir tanesi bozlak, biri gaba hava diğer on dört tanesi de kırık havadır. Derlenen türkülerin 6 tanesi daha önce derlenmemiş, literatürde olmayan ve ilk olarak tarafımızdan derlenen türkülerdir. Bunların dışında kalan 9 türkü ise, daha önce derlenmiş ve tasnif edilmiş olmasına karşın, tarafımızdan, sözlerinde ve melodik yapılarında değişiklik olması nedeniyle tekrar derlenmiştir.

Emirdağ türkülerinde ağırlıklı olarak Klasik Türk Müziğinde kürdi denilen makam dizisi kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra hicaz, hüseyni ve hüzzam makam dizilerinin de Emirdağ müziğinde kullanıldığı belirlenmiştir.

Bizim derlediğimiz ve daha önce derlenen Emirdağ türkülerinin konuları üzerinde durularak, genel olarak işlenen konular ifade edilmiştir. Ayrıca türkülerin söz yapıları incelenerek, Emirdağ'da kullanılan şiir kalıpları belirtilmiş, Emirdağ müzik geleneğinin, istisnalar haricinde sözlü müzik alışkanlığına dayandığı tespit edilmiştir. Türkülerin sözleri ise, hece vezni ile yazılmış olduğu belirlenip, çeşitli nazım biçimleri kullanıldığı tespit edilmiştir.

Türkülerde işlenen konular araştırılmış ve sıklıkla işlenen konular tespit edilmiştir. Bunların başında aşk, gurbet, ayrılık, askerlik ve eşkıyalık türkülerinin geldiği ve bu konuların her birinin paralelinde yayla, harman, ekin, Emirdağ'ı ve çeşme başı gibi zaman, mekân ve alışkanlıkların işlendiği belirlenmiştir.

Emirdağ müziğinin hangi ortamlarda ve hangi icra mantalitesiyle icra edildiği tespit edilmiş, türkülerin icrasında kullanılan çalgılar ve türkülerin okunmasındaki farklılıklar belirlenmiştir.

- **Basmam Yaylanıza** - Pınar HALAÇ'TAN alınan bu türkünün KTM'ndeki Hicaz makam dizisiyle benzeştiği, 2/4 lük usul yapısına sahip olduğu, 6 ses aralığında seyrettiği, müzikli dost meclislerinde icra edildiği ve türküde aşk paralelinde yayla temasının işlendiği tespit edilmiştir.
- **Kekliği Avladım Çala Bağladım**-Pınar HALAÇ ve Emirdağ Abdallarından Haydar BAŞKAYA'DAN alınan bu türkünün KTM'ndeki Kürdi makam dizisiyle benzeştiği, 2/4 lük usul yapısına sahip olduğu, 7 ses aralığında seyrettiği, müzikli dost meclislerinde icra edildiği ve türküde aşk ve ayrılık temalarının işlendiği tespit edilmiştir.
- **Dönenin Ağdı** – Emirdağ Abdallarından Ali Ekber ÖZDEMİR'DEN alınan bu türkünün KTM'ndeki Kürdi makam dizisiyle benzeştiği, 2/4 lük usul yapısına sahip olduğu, yeden sesiyle birlikte 6 ses aralığında seyrettiği, müzikli dost meclislerinde icra edildiği ve türküde ölüm temasının ve ölüm sebebinin işlendiği tespit edilmiştir.
- **Emirdağ Kırklar Semahı** – Emirdağ Abdallarından Ali Ekber ÖZDEMİR'DEN alınan bu türkünün KTM'ndeki Hicaz ve Nikriz makam dizileriyle benzeştiği tespit edilmiştir. Türkünün iki ayrı bölümden oluştuğu, bu bölümlerde iki farklı makam dizisi ve 9/8 – 10/8 lik usullerin kullanıldığı, birinci bölümden ikinci bölüme geçişte bir ölçülük, farklı bir usule değinildiği, cem törenlerinde icra edildiği ve türküde Alevi – Bektaşî kültüründe sıkça işlenen konulardan olan Hz.Ali, Şah ve Turna temalarının işlendiği tespit edilmiştir.
- **Emirdağlarına Kara Gidelim** - Emirdağ Abdalları ve Pınar HALAÇ'TAN alınan bu türkünün KTM'ndeki Kürdi makam dizisiyle benzeştiği, 2/4 lük usul yapısına sahip olduğu, 8 ses aralığında seyrettiği, müzikli meclislerde icra edildiği ve türküde aşk ve kız isteme temalarının işlendiği tespit edilmiştir.
- **Eski Suvermez** – Pınar HALAÇ ve Emirdağ Abdallarından Ali Ekber ÖZDEMİR'DEN alınan bu türkünün KTM'ndeki Hicaz makam dizisiyle benzeştiği, 2/4 lük usul yapısına sahip olduğu, 8 ses aralığında seyrettiği, müzikli dost meclislerinde icra edildiği ve türküde aşk ve ayrılık temalarının, mizahi denilebilecek bir üslupla işlendiği tespit edilmiştir.

- **Gaba Hava** – Ali İhsan KORKMAZER'DEN alınan bu türkünün KTM'ndeki hüseyni makam dizisiyle benzeştiği, serbest ritimli bir türkü olduğu, yeden sesiyle birlikte 6 ses aralığında seyrettiği, müzikli dost meclislerinde icra edildiği ve türküde aşk temasının işlendiği tespit edilmiştir.
- **Gıcılar da Zalım Poyraz Gıcılar** – Emirdağ Abdalları ve Pınar HALAÇ'TAN alınan bu türkünün KTM'ndeki Kürdi makam dizisiyle benzeştiği, 2/4 lük usul yapısına sahip olduğu, 9 ses aralığında seyrettiği, müzikli dost meclislerinde icra edildiği ve türküde aşk ve ayrılık temalarının işlendiği tespit edilmiştir.
- **Han Türküsü** - Emirdağ Abdallarından Ali Ekber ÖZDEMİR'DEN alınan bu türkünün KTM'ndeki Kürdi makam dizisiyle benzeştiği, 2/4 lük usul yapısına sahip olduğu, 7 ses aralığında seyrettiği, müzikli dost meclislerinde icra edildiği ve türküde aşk temasının işlendiği tespit edilmiştir.
- **Harmana Sererler Sarı Samanı** - Pınar HALAÇ ve Emirdağ Abdallarından Ali Ekber ÖZDEMİR'DEN alınan bu türkünün KTM'ndeki Hüzam makam dizisiyle benzeştiği, 2/4 lük usul yapısına sahip olduğu, 6 ses aralığında seyrettiği, müzikli dost meclislerinde icra edildiği ve türküde aşk, ayrılık temaları paralelinde harman sürme geleneğinin işlendiği tespit edilmiştir.
- **Hazin Yavaş Gir Gapıdan** - Emirdağ Abdallarından Haydar BAŞKAYA'DAN alınan bu türkünün KTM'ndeki Uşşak makam dizisiyle benzeştiği, Emirdağ müziğinde çok yaygın olmayan 9/8 lik usul yapısına sahip olduğu, 9 ses aralığında seyrettiği, kına gecelerinde ve müzikli meclislerde icra edildiği ve türküde aşk temasının işlendiği tespit edilmiştir.
- **Sako Giyer Garadan** - Emirdağ Abdallarından Haydar BAŞKAYA'DAN alınan bu türkünün KTM'ndeki Hicaz makam dizisiyle benzeştiği, 9/8 lik usul yapısına sahip olduğu, 7 ses aralığında seyrettiği, kına geceleri, düğün ve müzikli meclislerde icra edildiği ve türküde aşk temasının işlendiği tespit edilmiştir.
- **Tabandan Oyun Havası** - Emirdağ Abdalları ve Pınar HALAÇ'TAN alınan bu türkünün KTM'ndeki Zirgüleli Hicaz makam dizisiyle benzeştiği, 2/4 lük usul yapısına

sahip olduğu, 9 ses aralığında seyrettiği, dđđđn, kına, nişan gibi eğlence ortamlarında ve mđzikli meclislerde icra edildiği ve tđrkđde aşk temasının işlendiği tespit edilmiştir.

- **Yaşar** - Emirdağ Abdalları ve Pınar HALAÇ'TAN alınan bu tđrkđnđn KTM'ndeki Hicaz makam dizisiyle benzeştiği, 2/4 lđk usul yapısına sahip olduğu, 8 ses aralığında seyrettiği, dđđđn, kına, nişan gibi eğlence ortamlarında ve mđzikli meclislerde icra edildiği ve tđrkđde adli bir vaka paralelinde yaşanan aşk temasının yergi kullanarak işlendiği tespit edilmiştir.

- **Yoğurt Goydum Ye De Git** - Emirdağ Abdallarından Haydar BAŞKAYA'DAN alınan bu tđrkđnđn KTM'ndeki Hicaz makam dizisiyle benzeştiği, 2/4 lđk usul yapısına sahip olduğu, 5 ses aralığında seyrettiği, dđđđn, kına, nişan gibi eğlence ortamlarında ve mđzikli meclislerde icra edildiği ve tđrkđde aşk temasının işlendiği tespit edilmiştir.

- **İşte Geldi Bayramların Ulusu** - Emirdağ Abdallarından Ali Ekber ÖZDEMİR'DEN alınan bu tđrkđnđn KTM'ndeki Kđrdi makam dizisiyle benzeştiği, serbest ritimli ve Emirdağ'da derlenen ilk bozлак örneği olduğu, 11 ses aralığında seyrettiği, mđzikli meclislerde icra edildiği ve tđrkđde 3lđm temasının işlendiği tespit edilmiştir.

Emirdağ mđzik geleneğinde klarnet, zurna, davul, darbuka, ud, cđmbđř ve bağlama algılarının kullanıldığı tespit edilmiştir.

Emirdağ'a ilk Tđrk g3leriyle gelen ve burayı mesken tutan marđinal bir Tđrkmen grubu olan Emirdağ Abdalları incelenmiştir. Osmanlı İmparatorluğunun kuruluş d3nemindeki etkin 4 zđmreden biri olan Abdalan-ı Rum'un, bugđnkđ Anadolu Abdallarıyla benzer y3nleri olduğu ve kısmen de olsa aynı geleneğin sđrdürldđđđ tespit edilmiştir. Őlkemizdeki Abdal nđfusun olduğu birçok ilimizde mđzik folklorunun gđzel ve nadide 3rnekler veriyor olması, bizi, Emirdağ tđrkđlerinin oluşumunun altında Abdalların etkisinin varlığını araştırmaya y3nelmiştir. Bu illerimiz Kırşehir başta olmak üzere Gaziantep, Silifke/Mut, Yozgat(Yerk3y ve Kırıksoku) Kırıkale/Keskin olarak sıralanabilir. Ancak yaptđđımız araştırmamızda Emirdağ Mđzik Őretimi konusunda Abdalların y3redeki diğer Tđrkmenlere kıyasla açık bir 3nceliğine rastlanmamıştır. Fakat Abdalların mđzik icrası ve tđrkđlerin en doğru şekilde bu gđne kadar

taşınmasındaki yerleri de, göz ardı edilemeyecek kadar büyük olduğu kanaatine varılmıştır. Abdalların tarihteki yeri ve önemi ve sufi anlayış gelenekleri incelenmiş ve geçmişteki Abdal zümreleriyle bu günkü Abdallar arasındaki ilişki, aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Öneriler

Çalışmamızda Emirdağ'lı kaynak kişiler ve müzik esnaflarıyla görüşülmüş, bu güne dek bu yörede üretilip icra edilen türküler bizzat bu kişilerden derlenmiştir. Türkülerin derlenmesi ve toplu icra mantalitelerinin anlaşılabilmesi için tarafımızdan iki müzikli meclis düzenlenmiştir.

Zamanın kısıtlı oluşu ve Emirdağ'ın çok göç veren bir ilçe oluşu hem görüşülen kişilerin hem de görüşme sürelerinin kısıtlı olmasına neden olmuştur.

Derleme çalışmamızın, Emirdağ'ın müzik esnaflığını üstlenmiş olan Abdalların, yegâne çalışma dönemi olan yaz aylarına tekabül etmesi, Abdallarla yapılan görüşmeleri sınırlı hale getirmiştir.

Emirdağ müzik folklorunun tüm yönleriyle incelenmesi gerekmektedir. Bunun için bu güne dek yapılmış tüm derlemeler incelenmeli, yeni türküler derlenmelidir. Yeni türkülerin yanı sıra daha önce derlenmiş türküler de tekrar derlenip, arşivdeki verilerle mukayese edilmelidir. Ve bu sayede Emirdağ müziğinde zaman içinde gerçekleşen değişiklikler, melodik şekillenme ve sözlerdeki muhtemel farklılıklar tespit edilmelidir.

Belçika ve Hollanda başta olmak üzere, Emirdağ halkının yoğun göç verdiği Avrupa ülkelerine gidilip buradaki müzisyenlerle görüşülmelidir. Ayrıca göç olgusu ve göçün Emirdağ kültürüne etkileri de sosyolojik bir anlayışla incelenmelidir.

KAYNAKLAR

- KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuat (1935), **Edebiyat Araştırmaları**, Akçağ Yayınları, İstanbul.
- ULUDAĞ, Süleyman (2006), "Abdal Maddesi", **Türkler Ansiklopedisi**, Yeni Türkiye Araştırma ve Yayın Merkezi, İstanbul.
- YAZICI, Tahsin (2006), "Haydariye" **Türkler Ansiklopedisi**, Yeni Türkiye Araştırma ve Yayın Merkezi, İstanbul.
- ULUDAĞ, Süleyman (2006), "Baba Maddesi", **Türkler Ansiklopedisi**, Yeni Türkiye Araştırma ve Yayın Merkezi, İstanbul.
- AZAMAT, Nihat (2006), "Kalenderiye Maddesi", **Türkler Ansiklopedisi**, Yeni Türkiye Araştırma ve Yayın Merkezi, İstanbul.
- ÜLKÜTAŞIR, M.Şakir "Anadolu Etnografyasına Ait Araştırmalar: Abdallar – Coğrafi Dağılımları, Etnik Menşeleri, İhtimai Hayatları", http://kanalkultur.com/de/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=149, Erişim Zamanı: 16. Ocak.2008
- ERÖZ, Mehmet (1991), **Yörükler**. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul.
- YÖRÜKAN, Yusuf Ziya (2002), **Anadolu'da Aleviler ve Tahtacılar**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- TOKEL, Bayram Bilge (2002), **Neşet ERTAŞ Kitabı**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- AYVERDİ, İlhan ve Ahmet Topaloğlu (2006), "**Asırlar Boyu Tarihî Seyri İçinde Misalli Büyük Türkçe Sözlük**", Kubbealtı İktisadi İşletmeleri, İstanbul,
- GÖLPINARLI, Abdülbaki (1977), **Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri**, İnkılap ve Aka Kitapevleri, İstanbul.
- OCAK, Ahmet Yaşar (1999), **Kalenderiler**, Türk Tarih Kurumu, Ankara.
- KOCADAĞ, Burhan (2003), "Doğu-Anadolu'da yer alan Alevi/Türkmen kökenli Lolan Oymağının Etimolojik Araştırma Raporu", **Hacı Bektaş Veli Araştırmaları Dergisi**, Ankara.

OKUMUŞ, Ejder (2005), “Türkiye’de marjinal bir grup olarak Abdallar”, **Akader Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi**, “Prof.Dr. Hüseyin Hatemi’ye Armağan” Diyarbakır.

TURAN, Osman (2005), **Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti**, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

TURAN, Osman (2006), **Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi**, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

OCAK, Ahmet Yaşar (1996), **Babailer İsyanı**, Dergah Yayınları, İstanbul.

OCAK Ahmet Yaşar (2004), **Türk Sufiliğine Bakışlar**, İletişim Yayınları, İstanbul.

YALDIZKAKA, Ömer Faruk (2006), **Emirdağ Türküleri** Analiz Matbaacılık, İzmir.

ÖZGEÇMİŞ

1980 yılında Sakarya'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Bursa'da tamamladı. 1999 yılında İ.T.Ü. T.M.D. K. Temel Bilimler bölümüne girdi. 2003 yılında "Elazığ'lı Halk Şairi Nimri Dede'nin Yaşamı, Eserleri ve Tasavvuf Anlayışı" isimli bitirme çalışmasıyla mezun oldu ve mezuniyetin akabinde askere gitti. 2000 yılında Türk Folklor Kurumuna katıldı. 2002 yılı itibarı ile İstanbul'da çeşitli resmi kurumlarda bağlama ve Türk Halk Müziği branşlarında eğitim verdi. 2004 yılında Grup Sarmaşık' ı kurdu. Bu grupla elliye aşkın konser verdi. 2005 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Folklor ve Müzikoloji Ana Bilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı. 2006 yılında Araştırma Görevlisi oldu. 2007 yılında Kopuz Bağlama Üçlüsünün kurucularından oldu. Aynı yıl Adapazarı Büyükşehir Belediyesi ve Merkez Halk Eğitim Merkezi T.H.M. topluluklarını kurdu. 2008 yılında Sakarya üniversitesi T.H.M. topluluğunu kurdu. Aynı yıl İstanbul Öğretmenler Korosuna şef oldu.

Halen Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisans öğrenimine devam etmektedir.